

Кіровоградська обласна
Міська рада
Кіровоградська обласна
Міська рада

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Кіровоград

ІМ. Д. П. ЧИЖЕВСЬКОГО

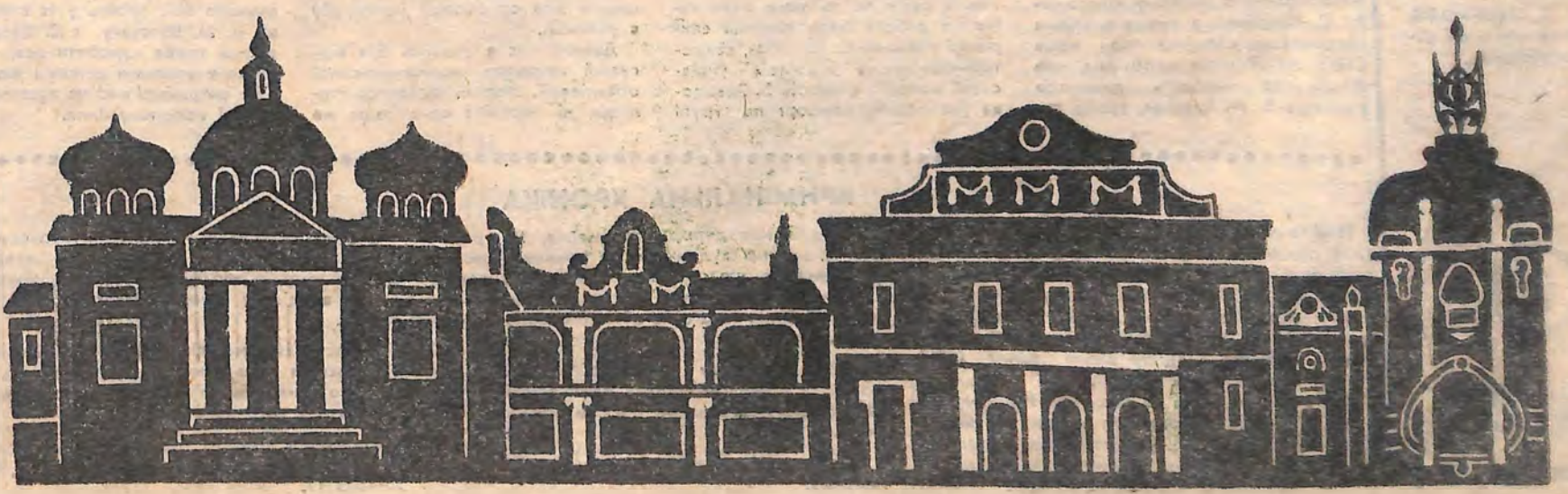
Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року
№ 38 (4065).
СУБОТА
23
ВЕРЕСНЯ
1989 р.
Ціна 8 коп.

235 років місту

«Його мало назвати гарненьким, але зовсім європейським містечком. Будинки тут в італійському стилі, всі вони з прекрасним оздобленням: з бельведеринами та фронтончиками, при кожному будинку є або балкон, або ліхтарини, або скляна галерея. Вивіски крамниць надзвичайно гарні, одне тільки погано. Вулиці вузькі. Та головне, що мені сподобалось, так освіченість тутешнього народу; не кажучи вже про вище коло, де побачила велику делікатність. Тут кожен міщанин намагається просвітити своїх дітей, внаслідок чого ви відчуваєте неабиякий порядок і чемність звертання. (Щоденник без початку і кінця невідомої авторки, 1861 р.).»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРО ПЛЕНУМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

19 вересня 1989 року почав роботу черговий Пленум Центрального Комітету КПРС. На розгляд Пленуму внесено такі питання:

1. Про скликання чергового XXVIII з'їзду КПРС.

2. Про національну політику партії в сучасних умовах.

У першому питанні Пленум заслухав виступ Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. ГОРБАЧОВА і прийняв відповідну постанову, яка публікується в пресі.

У другому питанні «Про національну політику партії в сучасних умовах» Пленум заслухав доповідь Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. ГОРБАЧОВА. (Публікується в пресі).

Учасникам Пленуму роздано матеріали, які узагальнюють пропозиції і зауваження, що надійшли в ході обговорення проекту Платформи КПРС, від партійних комітетів, комуністів, державних і громадських організацій, учених з проблем міжнародних відносин, огляд листів трудящих з цих питань, а також ряд довідкових матеріалів.

У дебатах виступили: Р. Х. ХАБИБУЛЛІН — перший секретар Башкирського обкому КПРС, Є. О. СОКОЛОВ — перший секретар ЦК Компартії Білорусії, А. М. МА-

САЛІЄВ — перший секретар ЦК Компартії Киргизії, Ю. Н. ЕЛЬЧЕНКО — секретар ЦК Компартії України, Н. А. НАЗАРБАЄВ — перший секретар ЦК Компартії Казахстану, Ю. С. КАРАБАСОВ — секретар Московського міського КПРС, Ю. М. ПРОКОП'ЄВ — перший секретар Якутського обкому КПРС, Р. Н. НІШАНОВ — Голова Ради Національностей Верховної Ради СРСР, В. Г. АФАНАСЬЄВ — головний редактор газети «Правда», В. І. ВОРОТНИКОВ — Голова Президії Верховної Ради РРФСР, Г. Г. ГУМБАРІДЗЕ — перший секретар ЦК Компартії Грузії, В. І. ПОТАПОВ — перший секретар Іркутського обкому КПРС, А.-М. К. БРАЗАУСНАС — перший секретар ЦК Компартії Литви, Ю. Д. МАСЛЮКОВ — перший заступник Голови Ради Міністрів СРСР, голова Держплану СРСР, С. Г. АРУТЮНІАН — перший секретар ЦК Компартії Вірменії, А. М. ГІРЕНКО — перший секретар Кримського обкому КПРС, Б. І. ОЛІЙНИК — письменник, заступник Голови Ради Національностей Верховної Ради СРСР, С. К. ГРОССУ —

перший секретар ЦК Компартії Молдавії, В. Й. ВЯЛС — перший секретар ЦК Компартії Естонії, С. А. НІЯЗОВ — перший секретар ЦК Компартії Туркменістану, Д. Г. ЗАВГАЄВ — перший секретар Чечено-Інгушського обкому КПРС.

На Пленумі утворено редакційну комісію по доробленню проекту Платформи КПРС «Національна політика партії в сучасних умовах» і підготовці постанови Пленуму в обговорюваному питанні.

20 вересня 1989 р. на Пленумі ЦК тривало обговорення проекту платформи КПРС і доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. ГОРБАЧОВА «Про національну політику партії в сучасних умовах».

У дебатах виступили: І. А. КАРІМОВ — перший секретар ЦК Компартії Узбекистану, Г. І. УСМАНОВ — перший секретар Татарського обкому КПРС, Я. Я. ВАГРІС — перший секретар ЦК Компартії Латвії, А. І. ВОЛЬСЬКИЙ — голова комітету особливого управління Нагірно-Карабаською автономною областю, М. Ф. НЕНАШЕВ — голова Державного комітету СРСР по телебаченню і радіомовленню, Н. В. ГЕЛЛЕРТ — механізатор радгоспу імені Амангельді, Казахської РСР, А. О. ВЛАСЕН-

КО — перший секретар Смоленського обкому КПРС, М. Ю. ЮСУПОВ — перший секретар Дагестанського обкому КПРС, А.-Р. Х. ВЕЗІРОВ — перший секретар ЦК Компартії Азербайджану, К. М. МАХКАМОВ — перший секретар ЦК Компартії Таджикистану, Д. Т. ЯЗОВ — міністр оборони СРСР, Є. О. ЕЛІСЄЄВ — перший секретар Кабардино-Балкарського обкому КПРС, Б. Л. КОРСУНСЬКИЙ — перший секретар обкому КПРС Єврейської автономної області, Хабаровського краю, В. В. БАКАТІН — міністр внутрішніх справ СРСР, Г. Ч. ШІРШІН — перший секретар Тувинського обкому КПРС, В. М. МИШІН — секретар ВЦРПС.

Від редакційної комісії, утвореної на Пленумі, виступив член Політбюро, секретар ЦК КПРС В. А. МЕДВЕДЄВ.

Пленум схвалив дороблений з урахуванням одержаних пропозицій, зауважень і проведеного обговорення проект платформи КПРС «Національна політика партії в сучасних умовах» (буде опублікована) і прийняв у цьому питанні постанову, яка публікується в пресі.

Пленум заслухав повідомлення Генерального прокурора СРСР О. Я. СУХАРЄВА про результати розгляду заяви члена Політбюро, секретаря ЦК КПРС Є. К.

ЛИГАЧОВА, з якою він звернувся в ЦК КПРС і Прокуратуру СРСР з приводу обвинування його слідчими в хабарництві. Проведене Прокуратурою СРСР розслідування показало повну безпідставність цих тверджень.

На Пленумі виступили Є. К. ЛИГАЧОВ і кандидат у члени ЦК КПРС В. І. СМІРНОВ. Пленум прийняв у цьому питанні постанову. (Виступ і постанову буде опубліковано в пресі).

Пленум ЦК розглянув організаційне питання.

Пленум увів в. П. Ніконова і В. М. Чебрикова від обов'язків членів Політбюро і секретарів ЦК КПРС у зв'язку з їх заявами про вихід на пенсію.

Пленум увів в. В. Щербича від обов'язків члена Політбюро ЦК КПРС у зв'язку з його заявою про вихід на пенсію.

Пленум увів в. Ю. П. Соловйова і М. В. Талізіну від обов'язків кандидатів у члени Політбюро ЦК КПРС у зв'язку з виходом на пенсію.

Тов. Горбачов М. С. тепло подякував тт. Ніконову В. П., Чебрикову В. М., Щер-

бицькому В. В., Соловйову Ю. П., Талізіну М. В. за їх багаторічну активну і плодотворну діяльність у партійних органах.

Пленум обрав голову Комітету Держбезпеки СРСР В. О. КРЮЧКОВА членом Політбюро ЦК КПРС.

Пленум перевів Ю. Д. МАСЛЮКОВА з кандидатів у члени Політбюро ЦК КПРС.

Пленум обрав Голову Ради Союзу Верховної Ради СРСР Є. М. ПРИМАКОВА і голову Комітету Партійного Контролю при ЦК КПРС Б. К. ПУГО кандидатами в члени Політбюро ЦК КПРС.

Пленум обрав першого секретаря Орловського обкому КПРС Є. С. СТРОЄВА, першого секретаря Липецького обкому КПРС Ю. О. МАНАСЕНКОВА і першого секретаря Татарського обкому КПРС Г. І. УСМАНОВА секретарями ЦК КПРС.

Пленум перевів з кандидатів у члени ЦК КПРС першого секретаря Кримського обкому КПартії України А. М. ГІРЕНКА і обрав його секретарем ЦК КПРС.

Наприкінці на Пленумі виступив Генеральний секретар ЦК КПРС М. С. ГОРБАЧОВ.

На цьому Пленум ЦК КПРС закінчив свою роботу.

ХРОНІКА ПОДІЙ

Відбувся пленум обкому партії, який розглянув питання:

1) Про громадсько-політичну обстановку в області та завдання по подальшому перебудові партійної роботи.

2) Про деякі зміни в складі комісії обкому Компартії України.

3 доповіддю у першому питанні виступив перший секретар обкому партії М. Г. Самілик.

В обговоренні доповіді взяла

участь перший секретар Олександрійського райкому партії Ю. Г. Целих, машиніст екскаватора розрізу «Бандурівський» виробничого об'єднання «Олександрівугілля» Л. В. Колесник, перший секретар Гайворонського райкому партії А. І. Бабенко, голова облвиконкому В. І. Желіба, начальник Знам'янського відділка Одеської залізниці В. М. Карпенко, перший секретар Устинівського райкому партії В. А. Юренко, начальник управління культури

облвиконкому М. І. Сиченко, прокурор області В. Г. Мусіяка, другий секретар Долинського райкому партії О. В. Сужаєв, секретар обкому партії С. М. Шапікіна, перший секретар Ленінського райкому партії м. Кіровограда О. М. Спінко, перший секретар обкому комсомолу С. П. Снопков, директор Світловодського радіозаводу С. В. Терзіян, начальник управління торгівлі облвиконкому І. І. Марковський, керуючий трестом «Кіровоградбуд» О. В. Кушнір.

З інформацією по другому питанню виступив другий секретар обкому партії Є. В. Мармазов. Із заключним словом на пленумі виступив М. Г. Самілик.

В обговорених питаннях пленум прийняв постанови.

У роботі пленуму обкому партії взяв участь член ЦК Компартії України, відповідальний організатор відділу організаційно-партійної і кадрової роботи ЦК Компартії України О. С. Руденко.

У ШАХИ — ЛИСТУВАННЯМ

Розпочались республіканські змагання з шахів за листуванням. В фіналі XI командної першості України честь Кіровоградщини захищають олександрійці В. П. Овчаренко, кіровоградці — Г. Г. Резников, Л. А. Насіковський, В. М. Галицький та О. Я. Довжук. Їхніми суперниками будуть шахісти 14 провідних областей республіки.

У півфіналі XII командної першості виступлять маловисковець С. М. Петров, кіровоградці І. І. Гітельман, Г. М. Бугмій, Л. О. Лопатін та Л. І. Петров. Вони зустрінуться з командами 16 областей.

Змагання триватимуть до травня 1991 року.

Г. РЕЗНИКОВ, капітан команди Кіровоградщини.

РЕЗОНАНС

19 серпня у «Молодому комуністі» була опублікована стаття «Як живеш, СПТУ?», у якій порушувались проблеми сільських професійно-технічних училищ. З приводу публікації редакція отримала листа за підписом секретаря Маловисківського райкому комсомолу С. Щербак, в якому зокрема говориться: «Замітка про наше СПТУ № 37 дуже необхідна, але факти, що наводить директор училища В. М. Шостак, треба пе-

ревірити». Погоджуючись з тим, що у роботі СПТУ багато недоліків, комсомольський секретар стверджує, що «райком комсомолу не стоїть осторонь вирішення цих проблем. Так, останнім часом в училищі декілька разів по питанню налагодження роботи були перший секретар райкому С. Щербак, секретар-завідуюча відділом учнівської молоді І. піонерів З. Заводова (колишній), комсорг по групі

середніх шкіл А. Мушик, завідувача сектором обліку Л. Пилипенко. Було надано допомогу в підготовці і проведенні змагання «Кращий за професією», вручені цінні подарунки. Райком комсомолу допоміг у придбанні мотоциклів для організації мотоклубу в училищі.

Деякий час в училищі був відсутній секретар комсомольської організації, але ні директор училища, ні партійна організація не

допомагали нам в підборі людини, яка могла б працювати в училищі звільненим секретарем».

ВІД РЕДАКЦІЇ. Порушуючи проблеми сільських СПТУ, а їх у цій галузі збільшується чимало, ми все-таки зрозуміємо на консолідацію всіх зусиль у їх вирішенні. В. М. Шостаку і С. Щербак разом треба «зробити все, щоб йшли в училище юнаки і дівчата» і не витрачати час на взаємні образи і непорозуміння.

М. ВОЛОК, журналіст.

КРИМІНАЛЬНА ХРОНІКА

Невідомий злочинець вночі забрався у квартиру пенсіонерки (1908 р. н.) і, застосувавши силу, відняв 35 крб. Трапилося це в селі Володимирівці Добровеличківського району. Тієї ж ночі в іншому селі цього району двоє невідомих грабіжників аналогічним способом намагалися пограбувати іншу літню жінку (1913 р. н.), але зашкодив квартирант.

З 11 по 18 вересня на території Кіровоградщини здійснено 36 крадіжок приватного майна громадян. Наприклад, у Кіровограді серед білого дня злодій через квартиру заліз в дім і викрав кришталеві вироби та 25 крб.

16 крадіжок державного майна, 10 грабежів, 2 злісних хуліганств, 2 тяжких тілесних ушкодження, що спричинили смерть, 1 згвалтування неповнолітньої — такий підсумок минулого тижня. Всього по області скоєно 85 злочинів.

У Знам'янському районі співжителі після розпалі 2 пляшок горілки наніс тяжкі тілесні ушкодження співжителі, а сам покінчив життя самогубством.

Ще 4 випадки самогубства мали місце за тиждень.

В Олександрійському районі трапився випадок негідного представника влади — дільничному, агресивність по відношенню до нього, в зв'язку з чим довелося застосувати зброю.

Почастішали випадки наїздів на пішоходів. Трапляється це з вини нетверезих водіїв. Але нерідко винні самі пішоходи, які не зважають на правила дорожнього руху.

Всього на дорогах області за тиждень трапилося 18 ДТП. В них загинуло 5 чоловік, травмовано 17.

2

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

3 вересня 1989 р.

ОДА ПОРОЖНІЙ АВОСЬЦІ

Є в одній з центральних газет симпатична рубрика «Репортер отримав завдання». Найрізноманітніші випробування доводилося долати бідоласі-кореспонденту задля сотні рядків на газетних шпальтах: голитися в перукарні і відправляти телеграфом грошові перекази, купувати квиток у залізничній касі і мандрувати магазинами у пошуках пляшки пива... Враховуючи істинні можливості нашого «ненав'язливого» сервісу, можна припустити: особливого задоволення журналістові ті завдання не принесли. Та втім-то й принадливість рубрики, що важко відразу визначити: в якому з випадків кореспондент йшов на моральні жертви (а сумніватися в цьому не доводиться) за вказівкою редакційного керівництва, а в якому штовхало його на поневір'яння саме життя-буття.

продавець Наталя Гадяцька. — Скільки? Чотири тонни.
— Чи досить цього для вашого густонаселеного мікрорайону? — запитуємо.
— Що ви! — заперечила дівчина. — Мало! Люди, трапляється, зранку чергу займають, сподіваючись, що привезуть то лоти...
Що ж до картоплі, то й тут ми її не придбали. Як і завжди, «виручив» ринок — по сімдесят копійок за кілограм.

ЧОТИРИ ПИШЕМО, ЧОТИРИСТА— НА ДУМЦІ

Віктору Михайловичу Касянчуку, голові колгоспу імені Ілліча Новоукраїнського району, інтерв'ю давати відверто не хотілося.

— Про що розповідати? — дивувався він. — Ми продали дер-

розрахунок, самоокупність, самофінансування. Отож для них збитки — мов ніж у серце. З ними вже ніхто не хоче миритися. Користуючись тим, що перебудова надала більшості самостійності господарствам у вирішенні господарських питань, колгосп «Дружба» Кіровоградського району взагалі відмовився вирощувати овочі і картоплю на продаж, посилаючись на відому вже причину. Мовляв, це — нерентабельно.

А як же бути? Не можемо ж ми залишитися взагалі без овочів, яких і так споживаємо мало. Вихід із становища дає сімейний, міжсільський підряд. Позитивні приклади маємо в приміському колгоспі імені Ульянова. Десятиріччями в цьому господарстві овочі були збитковими. А в 1987 році з 250 гектарів городу тут одержали 270 тисяч карбованців прибутку. Так позначилося впровадження підряду на вирощуванні овочів.

Про сімейний підряд варто сказати докладніше. Керівники колгоспу звернулися до міських жителів взяти на підряд овочі. Відгукнулися 24 сім'ї. Вони вирости-

беруть. Тоді торгівля твердо заявляє колгоспам, що їх продукція не користується попитом. А щоб не зяяли «лоржнечю» прилавки, в овочевих магазинах виставляють вино, різні настойки. Думається, що з такою практикою треба покінчити, бо вона дає можливість овочевим магазинам безтурботно виконувати план товарообігу. І ні молода мама, ні старенька бабуся не здогадуються, що проданий «портвейн» в овочевому магазині — то їм «у середньому» продані овочі в грошовому вираженні. Хіба не так?

Здається, що в значній мірі ми відчуємо нестачу овочів і через те, що вони просто залежуються на прилавках через свою дороговизну. Знову згадаймо весну. На колгоспному ринку «індивідуали» продавали рівеньки огірки з городу по 2 карбованці за кілограм, а в магазинах обласного центру лежали скрючені, довгі огірки по 2 карбованці 50 копійок за кілограм. Їх не брали покупці, а магазини не брали тепличну продукцію в господарствах. З цієї причини кілька центнерів

АКТУАЛЬНО

«ДОПОКИ УБОЖІТИМЕ СІЛЬМАГ?»

РЕЗОНАНС

Відповідь на матеріал під таким заголовком («Молодий комунар» від 22 липня ц. р.) надіслав голова Олександрівського районного споживчого товариства Е. Н. ШКІН-ДЕР:

«Стаття «Допоки убожитиме сільмаг?» обговорена в нашому колективі. Дійсно, недоліки у роботі торговельних закладів є: не завжди є змога завести товар з бази та ще й терміново. Забезпечити широким асортиментом товару, адже фонди на кондитерські вироби, чай, молочні продукти, кавові напої та інші, виділяються обмежені. Водночас регулярно завозяться хліб, ситро, крупы, макаронні вироби, новбаси власного виробництва, сало, маргарин, рибтовари, цукор.

У продовольчому магазині с. Родниківна по роздрібним цінам «буває» іноді м'ясо, масло, новбаса, але — дуже вноє іноді... І не для всіх, для ветеранів війни тільки». Так, вищезгадані товари бувають у магазині раз на місяць, і не для всіх, а для отоварювання спецконтингенту — інвалідів першої групи, інвалідів Великої Вітчизняної війни, багатодітних матерів.

Це обговорено в діючому Положенні про пільгування торговельне обслуговування інвалідів Великої Вітчизняної війни та категорій осіб, які користуються пільгами, затвердженого 28 квітня 1989 року заступником голови обласного В. Я. Філоненком. Правильно райспоживтовариства виділяються фонди товарів на ту кількість осіб, скільки знаходиться на пільговому обслуговуванні.

Молоко та молокопродукти постачати в магазин с. Родниківна та інші віддалені села району неможливо, бо молоко нашому району постачає Знам'янський молокозавод. Відстань від Знам'янки до с. Родниківна складає близько 100 кілометрів, а спеціальні термічні автомашини у райспоживтоваристві немає. Довести ж повноцінний і якісний товар у неспеціалізованих автомашині неможливо ні літом, ні взимку.

У с. Липівка раніше працювала лавка на дому, де продавали хліб та штучний товар. Однак продавець заробітна плата не задовольнила і він розрахувався. На сьогодні в Липівці проживає 58 осіб і всі пенсійного віку. Це село та інші, що знаходяться поряд (Могилів, Курінь, Мар'янівка) обслуговують автомашини «Продовольчі товари» та «Промислові товари». Промислова автолавка у цих селах буває 2—3 рази на місяць (по суботах) з асортиментом товару, затвердженого райспоживтовариством.

Правління райспоживтовариства працює над створенням ще одного продовольчого магазину. Комплектується машина, підшукується працівник прилавку... Найближчим часом торговельне обслуговування віддалених сіл, і сіл, де відсутня стаціонарна мережа, буде поліпшено».

3

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

23 вересня 1989 р.

ОВОЧЕВИЙ СИНДРОМ

У подібному ракурсі можна розглядати й нашу спробу купити овочів.

Отже, Кіровоград, початок осені, субота. Ми озброюємося авоськами і вирушаємо в протилежні райони міста, де за задумом торговельників мають функціонувати імпровізовані овочеві базари.

Овочевий павільйон, що на вулиці Добровольського, — одне з небагатьох місць Новомиколаївки, де можна спробувати придбати дарів осіннього поля. Саме так — «спробувати», бо реалізувати це прагнення чи життєву потребу вдається далеко не завжди.

Ось і сьогодні вибір овочів та фруктів, що є в павільйоні, досить обмежений: морква (зів'яла та поморщена), столові буряки (гігантських розмірів, чи не завдяки горезвісним нітратам!), гарбузи, відверто несортний солодкий перець... А де ж картопля, баклажани, огірки й помідори, які нині, в період консервації, користуються найбільшим попитом? Їх немає і дивенько вже не було. Зрідка у вихідні, щоправда, заїжджають до магазину автомашини з господарств області, які реалізують городину за договірними цінами. Але, на відміну від попередніх років, система «поле — магазин» відверто прокуксує. Колгоспники пояснюють це неврожаєм овочів.

Йдемо до магазину «Овочі — фрукти», що розташований неподалік, на вулиці Короленка. Там асортимент товарів дещо ширший — окрім уже названих овочів є напівзіпсовані кавуни, яблука (теж не найкращої якості, але ціна «на рівні» — по 70 копійок за кілограм), картопля. Так, так, ота дефіцитна бульба, без якої нинішньої осені «задихається» обласний центр.

— Нам картоплі, кілограмів п'ять, — просимо у продавця.

— Дрібна, — відповідає та. — Якщо хочете — вибирайте он там у підсобці...

Підступаємо до контейнера і враз розуміємо: не те що дерунів, навіть супу з подібної «продукції» не приготувати, бо картопля мізерна за розмірами, поточена шкідниками. Цікаво, чи є в системі торгівлі орган, подібний службі держприймання? І якщо так, то чим він займається?

Овочевий павільйон по проспекту Перемоги належить до магазину № 18. Товарами його забезпечує «Міськплодоовочторг». Треба сказати, що забезпечує краще, аніж подібні торговельні точки на Новомиколаївці. Бо тут ми побачили на вітрині добрі баклажани, капусту, моркву, часник.

— Були й помідори сьогодні, але вже реалізували, — пояснила

жаві лише чотири центнери огірків, та й то ще на початку літа. А маємо реалізувати в десять разів більше...

Слово за словом вдається вияснити у Віктора Михайловича причини зриву плану.

— Неврожай був, — кілька разів повторив він. — Ранньою весною морози прибили розсаду помідорів, а влітку, як самі знаєте, бракувало вологи. Втім, навіть у сусідів, там, де овочі на полі, не одержали сподіваного врожаю...

Здається, голова мав рацію: сусідам теж хвалитися нічим. Але недорід, як з'ясувалося, тут ні до чого.

— Справа не в погоді, — заперечив агроном-овочівник колгоспу імені Чапаєва Володимир Петрович Бобер, з яким ми зустрілися на плантації помідорів. — Справа в людях, в їхньому ставленні до роботи. А воно, те ставлення, м'яко кажучи, не на рівні.

І госянив досвідчений овочівник подібний парадокс просто: не спрощують це економічні методи на селі. Люди відчужені від виробництва, не зацікавлені у кінцевому результаті праці. А раз кількість і якість конкретної роботи не поставлена в пряму залежність від заробітку — не бачити нам в найближчому майбутньому достатньої кількості продукції.

Агроном просто в полі проілюстрував усе сказане.

— Подивіться, скільки помідорів, — показав він на плантацію. — А жінки як працюють? Аби дено до вечора. Чому? Бо все одно їхній заробіток навряд чи набагато перевищить три карбованці.

Отже, помідори є, є й інші овочі. Але бракує хлібобобам розпорядливості на осінньому полі. І фінал цього передбачити неважко: вдарять морози і прощайте надії на овочевий достаток.

ДЕФІЦИТ ПРИ НАДЛИШКУ?

Ситуація складається дійсно парадоксальна. На прилавках магазинів, у тому числі в обласному центрі, ми досить-таки часто відчуємо нестачу овочів, і в той же час колгоспи Кіровоградського району подумують над економією площ під овочевими культурами. Бо не вистачає робочих рук, щоб зібрати вирощене. Від цього й збитки. Колгоспи і радгоспи переходять на повний господарський

ли і зібрали урожай помідорів на площі 9,45 гектара. У середньому на круг одержали по 544 центнери томатів. На площі так званих «сімейників» рентабельність помідорів становила 29 процентів. Це вигідно господарству. Сім'ям вигідно теж. У середньому кожна з них за вирощені й реалізовані колгоспу помідори одержала по 1440 карбованців.

Про ці факти свого часу «Молодий комунар» уже писав. З приємністю ще раз повідомляємо: люди повірили в підряд, площа підрядних овочевих гектарів у колгоспі імені Ульянова з 9,45 гектара у 1987 році зросла до 124 гектарів у нинішньому, на підряд передали овочі й інші приміські колгоспи. Загалом район по виробництву і продажу овочів почав виконувати плани, дяючи на стіл трудящих понад 14 тисяч тонн різноманітних овочів.

Та підстав для повного оптимізму немає. Хоч нинішнього року і багато овочів вирощується за підрядом, та намічається тенденція до зменшення сімейних підрядних колективів з числа міських жителів. Причини? Рік-другий можна присвятити свою відпустку роботі на овочевій плантації. (Під час масового збирання врожаю підрядники беруть планові відпустки, інколи просять відпустку за свій рахунок). Але ж не постійно. А ще люди почали рахувати, що ті 1,5 чи 2 тисячі карбованців, поділені на місяці затраченої праці, старіють невеликими сумами. Колгоспи ж, дбаючи про свої прибутки, навряд чи згодні підвищувати розцінки за здану продукцію.

Про це не можна мовчати, адже ніхто з нас не зацікавлений у зменшенні кількості та асортименту овочової продукції на обідньому столі.

На жаль, овочів, особливо ранніх, недостатньо не лише на столі міських жителів, а й сільських. Це тому, що господарства в недостатній кількості вирощують і продають розсаду індивідуальним замовникам. Весною нинішнього року доводилось бачити, як кооператив овочівників колгоспу імені Леніна безтарково розвозив розсаду по-під дворами. Бажаючих купити її було настільки багато, що рейси доводилось повторювати ще і ще. Та побачене — це більше виняток, аніж правило.

Доводилось читати, що в ряді міст зелені культури (петрушку, кріп, шавель, сельдерей тощо) свіжими розфасовують у целофанові пакети, зберігають в холодильниках. У нашому місті їх зберігають в овочевих магазинах навалом. Через півдня вони не мають товарного виду, покупці їх не

тепличних огірків у приміському колгоспі «Україна» (туди ходить два міських автобуси) пішли на корм тваринам. А хіба сьогодні краше? І великі помідори, і зовсім дрібні, що годяться тільки на сік, коштують однаково. Хіба це правильно? Невже вигідніше списувати чи згодовувати тваринам овочі, ніж встановити диференційовану ціну, вчасно її змінити? Навряд чи.

Щоб наблизити свіжу продукцію до покупця, почали організувати овочеві ярмарки, продаж прямо з автомашин. Та не дуже охоче беруть господарства участь у цих ярмарках, бо в період жнив чи осінніх польових робіт автомашини для господарства коштують дорожче, ніж привезені нею овочі. Вихід? Розширювати мережу колгоспних магазинів. Колгоспи Кіровоградського району, що спеціалізуються з виробництва овочів, мають кілька ларків на Колгоспному ринку і жодного біля крупних підприємств, хоча мова про це йшла ще минулого року.

Та найбільш актуальна проблема — це нестача робочих рук для збору врожаю овочевих культур, зокрема, томатів у цей осінній час. З цієї проблеми почали розповідь, нею і закінчуємо. Отже, дефіцит, на наш погляд, існуватиме до того часу, поки не буде томатів, пристосованих до машинного збору, і самих машин. Коли вони будуть — сказати важко. І кожний колгосп вирішує цю проблему по-своєму. У колгоспі імені Фрунзе лише 9 гектарів помідорів. Та садо-городня бригада настільки малочисельна, що не змогла зібрати врожай вчасно. Тоді агроном з овочівництва, він же і секретар комсомольської організації колгоспу Сергій Коваленко через районне радіомовлення звернувся до міських жителів, щоб приїздили, вибирали, купували томати для своїх потреб. Приїздили, вибирали, купували. І сьогодні овочева плантація чиста. Користь і людям, і колгоспу.

Та не всі, кому потрібні пом

ДІАЛОГ
В ЧИТАЧЕМ

ХОЧУ ЛИСТУВА- ТИСЯ

Добре, що у вашій газеті з'явилася така рубрика. Тепер кожен може знайти собі друга, взяти про життя ровесників, з багатьма познайомитися. Але чомусь в рубриці ви друкуєте адреси молоді тільки до 17 років. А як же старші? Їм також важко знайти собі друзів. Я за своє життя нікому не написав листа і отримав лише дві телеграми. Мені 21 рік, захоплююся музикою, рибалкою-спортсменом.

316007, м. Кіровоград, вул. Менделєєва, 23, Макутину Юрію.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Для усіх старших: ми ніякого обмеження на вік у рубриці не накладали і не накладемо. Якщо хто з старшої молоді бажає через нашу рубрику знайти собі друга — дуже просимо.

* * *

Хочу через газету знайти собі друзів. Мені 15, школярка. Люблю читати, захоплююся сучасною астральною музикою. Пишіть мені за адресою:

317213, Компаніївський район, с. Петрівка, вул. Леніна, 3, Стариковій Ларисі.

* * *

Допоможіть знайти друзів! Я дуже люблю писати листи. Мені 15. Захоплююся музикою, багато читаю, збираю календарики, займаюся спортом.

317916, Олександрійський район, с. Головинка, вул. Леніна, 181, Урсатій Світлані.

* * *

Мені 15 років. Захоплююся сучасною музикою, англійською мовою, люблю шити, в'язати. Хочу мати багато друзів, з якими можна поділитися своїми враженнями, успіхами і невдачами, порадитися, якщо виникають труднощі в життєвих ситуаціях.

317320, м. Новоукраїна, вул. Котовського, 113, Баран Оксані.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

23 вересня 1989 р.

«Заочні» депутати нам не потрібні?

Час безупинно привносить у наше життя чимало нового — тривожного і радісного. Ніби вчора йшов на вибори народних депутатів Союзу РСР. А тим часом не за горами й вибори до Верховної Ради УРСР та місцевих Рад народних депутатів. З чим ми прийдемо до цієї всенародного значення події?

Звичайно, як то вже стало традицією, з нагоди важливих подійних заходів готуємо свої нові трудові здобутки. Але потрібні й доповнення, зміни до проекту Закону про вибори народних депутатів УРСР. Хіба пропонувані закон про вибори задовольнить нас? Дивно, чому це важливі питання мало висвітлюють наші газети. Не віриться, що минулі вибори на-

родних депутатів СРСР нічого нас не навчили.

Вважаю, що зміни й доповнення в Закон про вибори народних депутатів УРСР вкрай необхідні.

До свята треба готуватись якомога раніше, без поспішності й недодуманості. Набагато легше робити, як раніше: висунути хорошого виробничника, зареєструвати, надрукувати хвалебні біографічні дані, програму кандидата, витратити кошти, підрахувати голоси і поставити крапку — кандидат стає депутатом. А яким? Якщо народним, то чому він так мало піклується про тих, хто його обирає? Бо про його роботу ніхто не питає, а сам депутат настільки «скромний», що ніяк не наважиться

ся хоч раз на рік прозвітувати про свою роботу.

«Мовчання — золото» — це йде, напевне, від того, що в депутата мало прав? Тому рядовий депутат чотири роки перебуває в затінку, а депутат «при посаді» — навпаки. А яка користь від депутатських програм «не для діла, а для красивих слів»? Чи не краще практикувати критичний звіт депутата перед виборцями: що зроблено, хто не сприяв вирішенню проблемних питань?

Ми повинні обирати тих депутатів, яких знаємо і цінуємо за ділові якості. У кожному виборчому бюлетні повинно бути не менше двох кандидатур, бо що ж то за виборність, коли одна кандидатура, та ще й маловідома. Таке

заочне голосування якщо не шкідливе, то принаймні малоефективне!

Багато разів був на святі нашого, як тоді говорили, народовладдя, і кожен раз тішу себе надією на краще: вірю, що голову селищної Ради теж будемо обирати, а не «голосувати» за нього після призначення з районного центру.

Для того, щоб наступні вибори справді були святом народовладдя, потрібна велика копітка робота. У передвиборну кампанію! Ми, і наші кандидати повинні увійти зі зрілими думками і ділами.

В. ЦВІЛОК,
робітник.

с.мт Завалля
Гайворонського району.

ІДЕЇ І ЛЮДИ

ДУМКИ, ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ

За що я люблю театр, так це за безпосередність контакту між авторами і глядачами, якої не народжує ні кінематограф, ні телебачення, ні популярне сьогодні відео. Контакт між глядачем і сценою встановлюється на кожній виставі, але не завжди він, звернемося до термінології екстрагенів — це модно нині, — буває плюсовим. Іншими словами, залучити глядача до співпереживання під силу далеко не кожному театру, навіть не кожній виставі.

На виставах Кемеровського російського драматичного театру імені Луначарського я, наприклад, не відчувала плюсового контакту ні на виставі «Дикун», ні на «Філіумені Мартурано», отже не відчувала особливого інтересу до колективу. Такий інтерес з'явився, можливо, лише на «Музикантах» з їх яскравими інтонаційними пажажами. Посидівши на виставі «Замок Шинон», де попри всю умовність драматургії нагадувала про себе справжня школа російського театру. Та особливо взаємодію і навіть взаємозалежність відчували глядачі на виставі «Портрет» С. Мрожека. І коли б я сама не була в ролі глядачки, можливо б і не повірила тому, а чому завжди була глибоко переконана: співпереживання можна відчувати тільки на виставах театру психологічного реалізму і аж ніяк не театру абсурду. «Портрет» наповняв на іншому...

Втім, не буду забиратися

в глиб критичних відступів. По-перше, переконаності у тому, що п'єса розшифрувала для мене всі ієрогліфи, пов'язані з театром абсурду, у мене немає. А, по-друге, давайте розберемося по суті. Що ми знаємо про польського драматурга Славоміра Мрожека. Лише те, що встигли прочитати в анотації — в 1964 році він емігрував у Париж, довгий час ім'я його було заборонено в Польщі і Радянському Союзі. На Заході його п'єси користувалися великою популярністю.

В тій же анотації дано перелік цих п'єс: «Посол», «Контракт», «Танго», «Портрет», «Емігрант», «Стриптиз». З перелічених п'єс, особисто мені знайоме лише «Танго», поставлене в одному з московських театрів-студій, театр, у якого не було ні свого приміщення, ні статусу, зате відстоїла енергії, виспиресії, ентузіазму.

Що, що, а енергія і експресія для таких п'єс як п'єси представників театру абсурду необхідна. Це добре зрозуміло на виставі «Портрет», зіграній акторами Кемеровського театру імені Луначарського імпульсивно, гостро, емоційно. Не знаю, як кого, а мене зовсім не шокувала стильова розкутість, «свавілля» режисерських мізансцен (постановник вистави А. Максимов, художник С. Гаврилов), експресія зорового і слухового впливу. Не що, а як, в ім'я чого. В ім'я чого розгортається це «хворе» дійство. В ім'я викриття того, що назване словом сталінізм. Зло. Головний героєм вистави Бартадей за-

жди щиро вірив у те, що робив. Ніколи не сумнівався, що творить добро. Він був відданим слугою ідеї. Слуга ідеї, — як важко звучить. І той, хто дивиться в портрета, посміхаючись у відомі вуса, кому присягається у любові наш герой, теж служив ідеї. Ідеї зла! А як же війна, соціалізм, важка індустрія... «Я любив тебе», — говорить Бартолей портрету Йосифа Сталіна. Заслужений артист РРФСР А. Дахненко не дає підстав не повірити щирості і розчаруванню Бартодея. В свій час Бартодей дописав до Анатолія (засл. артист РРФСР Є. Шонін) і того застудили до смертної кари.

Потім вирок замінили на довічне засудження. Але ідеї змінилися і Анатоль на свободі. Та два роки у камері смертників і 15 років каторги не могли проминути без сліду. Анатоль багато виніс, та останнього винести не зміг. Знання Бартодея. Зовсім не зміст п'єси «Портрет» збирають переказувати читачам. Виставу треба дивитися, а ось те, над чим нам замислюватися постійно, — природу сталінізму, — про це не зайве ще і ще раз нагадати. Явище сталінізму ширше від культу особи Сталіна. Воно проростає корінням у нових диктатурах. Воно ламає з однаковою силою ідейних про-

тивників, і тих, хто «за» і тих, хто «проти». Воно зламало не тільки Анатолія і Бартодея. А Анабелла (артистка О. Долинова) — чи витримав вона іспит на жіночу мужність. Хіба вона служила ідеям? Хоч якимось ідеям! Чи Октавія, дружина Бартодея, мудра і рішуча жінка.

Вистава кемеровчан «Портрет» стимулює активність думки, наголошує на необхідності мати свою позицію,

але не створювати фетиші, це завжди приводило до великих потрясінь. Не вірте тому, що все згорить, а ми як феїсиси, з'явимося у розумному, мудрому світі. Дух не горить. Не зникає безслідно сама ідея сталінізму. Театр не залишає. Театр закликає пам'ятати.

Л. КАРИМОВА.

На знімку: артистка Кемеровського драмтеатру імені Луначарського Тетяна ДОЛИНОВА у виставі для дітей «Пепі-Довганчикова».

СТЕПАН, СИН СТЕПАНА

НАМ ПИШУТЬ

— Вам котрого Федаса потрібно, Степан-старшого чи молодшого? — перепитує у мене один з механізаторів. І додає:

— Якщо молодого, то он він біля трактора порастає, а старший пішов у майстерню, там його й шукайте.

Про те, що батько й син працюють в одній бригаді, знала й раніше, а от, що обидва Степани, не здогадувалась. Молодий, як виявилось, був надто скромним і сором'язливим.

— Он з батьком говоріть, — опустила долу очі.

Тож про свою велику і дружну родину розповів Федас-старший.

Понад 20 років очолює він бригаду. Колиш вона тракторною називалась, тепер стала кормодобувною. Працює в ній близько сорока механізаторів. Поруч з досвідченими наставниками Д. Н. Антоненком, М. Т. Демонтісником і М. К. Антоненком сумлінно трудяться молоді механізатори Олександр Бойко, Олександр Мішуровський, Василь Федас. Для них всіляка робота звична: доводилось вивозити гній, мінеральні добрива в поле, перевозити сіно, доставляти худобі зелену масу. Перейнявши мудру хліборобську науку, вони ні в чому не поступають тепер досвідченим трактористам. А вирощує бригада кормові культури на поливних землях. Вони займають у господарстві понад 1000 гектарів. І за внесення органічних та мінеральних добрив теж в одвіті члени кормодобувної. Бригада поділена на кілька ланок, кожна має свої обов'язки і несе відповідальність за їх виконання.

Після сільського професійно-технічного училища під батькове керівництво прийшов працювати в бригаду й Федас-молодий. Тепер за ним закріплені силосний комбайн і

грейферний навантажувач. Влітку він заготовляє, а взимку навантажує корми. Сюди в бригаду з центральної ідальні привозить обіді Степанова дружина, невістка Федаса-старшого. В бригаді, яку очолює батько, працює обліковець і дочка Ніна. Там же і її чоловік, тракторист Микола Вознюк. Він розвозить і роздає корми на комплексі, щодня обслуговує 800 голів молодняка великої рогатої худоби. В бригаді працюють і брати С. Є. Федаса — Станіслав, Іван, Михайло. На зміну батькам в господарство прийшло молодше покоління: більше десятка молодих Федасів пов'язали свою долю з механізацією, вибрали хліборобську професію. Це пустило своє коріння, котре веде свій родовід вже третє покоління, від діда Єрофея, в сім'ї якого було восьмеро дітей.

Шукаючи кращої долі, переселився Єрофей у 50-х роках з Розенщини. При переселенні привіз з собою лісоматеріали. Майстровитим був, відразу ж зіп'яв для сім'ї хатину. Тепер у ній на краю села проживає дружина Єрофея — Павлина Франківна Федас. Їй скоро виповниться 80 літ. Та, незважаючи на свій похилий вік, вона ще дає лад городу й домашньому господарству, в якому утримує поросю, качок, курей. А коли треба чимось підсобити, дров чи вугілля підвезти, город виорати, допомагають сини і внуки.

Вимогливими були у нас батьки, — згадує Степан Єрофейович Федас. — У кожного в сім'ї була «своя робота», або, як тепер кажуть, свої обов'язки, і за їх виконання батьки питали суворо. Не послуhatись батька-матері, не виконати їхнього доручення — означало б найтяжчу провину.

І зростали діти у Федасів дружинними, працюючими. Один за одним спиналися на ноги. Одружившись, відходили з батьківської сім'ї у власні оселі. Семеро синів і дочок Єрофея Федаса живуть тепер у селі Вершино-Кам'янці. Кожен має власний будинок, сім'ю. Та живуть дружною родиною, не цураються і допомагають один одному. Найбільше їх проживає по вулиці, що поближче до батьківської хати. Не стало старого Єрофея, а його заповіді жити дружно, дбати не тільки про своє благополуччя, а й всієї рідні, вони свято дотримуються.

— Будуватись допомагали одне одному. До весілля чи провадило у армію готувалися завжди разом. Радість чи горе у кого — ділимо нашім, — розповідає Степан Єрофейович.

— Це з одного боку, а з іншого, — зауважую йому, — мабуть, нелегко вам працювати, коли поруч дочка й зять, син, брати, племінники. Чи не відбиваються якось часом робочі стосунки на родинних відносинах? — запитує у Степана Єрофейовича.

І він відверто говорить:

— Та всього буває, але я на те не зважаю. В роботі мені все одно, що свої, що чужі, віддаю кожному належне. Якщо зароблять, то дістануть

Історичний нарис м. Єлисаветграда

Фортеця св. Єлисавети та заснування міста

Основою міста Єлисаветграда стала фортеця св. Єлисавети, яка внаслідок іменного указу імператриці Єлисавети Петрівни від 11 січня 1752 року була урочисто закладена генералом Глібовим 18 червня 1754 р., коли і розпочато було її будівництво. Фортеця св. Єлисавети була побудована в дикому степу, поблизу кордону зимівників запорізьких на правому, нагірному березі ріки Інгул. Вона призначалася для захисту цього краю від набігів татар та запорожців, який під назвою Нової Сербії почав у той час заселятися сербами, які залишили свою вітчизну під керівництвом полковника Хорвата, через незадоволення на австрійський уряд за пригнічення їх віри та порушення їх прав. У Височайшому указі від 11 січня 1752 р. між іншим сказано: «Дозволити в мирний час се-

Відносно ж передмістя Пермського за ордером коменданта фортеці св. Єлисавети Юста від 4 січня 1759 року заборонялося жителям купувати ті будови, в яких жили військовослужителі Пермського драгунського полку (він же Карабінерний). Командиром цього полку в той час був полковник Гур'єв.

Розкольникми, які розташували поблизу фортеці св. Єлисавети великі і багаті поселення, як то Злинку, Клинци та інші, перебували у форштаті фортеці по той бік ріки Інгул, де знаходилися їх багаті церкви з дорожочним збіжжям та рукописами богослужбових книг, винищених сильними пожежами. Розкольникми в цьому колі складали із себе перший купецький стан і вважалися купцями фортеці св. Єлисавети. Про багання розкольників поселитися при фортеці св. Єлисавети видно із рапорта по начальству коменданта фортеці Олексія Івановича Глібова від 12 квітня 1755 р. Потім у віданні секунд-майора Черникова знаходилися слідує розкольників слободи: Злинка, Клинци, Калинівка, Червоний Яр, Знамянка, Плоске, Миколаївка, Золотарівка, Зибна та праворічне Покровське. Секунд-майор Черников у віданні підкорявся коменданту фортеці св. Єлисавети. До фортеці належало також козацьке поселення, яке називалося слобідським козачим полком і знаходилося за Новою Сербією. Командиром означеного полку на той час був полковник Одобаш. Із ордеру генерала Ісакова до коменданта фортеці в 1764 р. видно, що для заселення відводилася також земля і вздовж берега річки Сугоклей.

Для побудови фортеці св. Єлисавети, яка здійснювалася під головним керівництвом інженер-підполковника Менцеліуса, вислані були робітники з Малоросійських полків. Ліс заготовлявся в Чорному лісі. По закінченні будівництва фортеці св. Єлисавети вона була забезпечена спорядженням, що залишилося від морської артилерії у фортеці Персваллохній і в ретраншементях Старо-Самарському і Кам'яному біля Дніпра.

Дві таких гармати до цього часу збереглися у фортеці св. Єлисавети і за розпорядженням міського управління поставлені на п'єдестали при в'їзді у фортецю.

Із рапорта..., що знаходився в архіві фортеці, видно, що в 1756 році фортеці св. Єлисавети належало артилерії з приладдям та амуніцією на регулярні шість полігонів, та дрібної зброї на 2 тисячі солдатів і на 200 чоловік драгун. Гарнізон же фортеці складався із трьох батальйонів і команд: артилерійської та інженерної.

Фортеця св. Єлисавети, знаходячись на кордоні Росії із Запорізькою Січчю і віддалена від турецького кордону кількома годинами їзди, стримувала та приборкувала савальних запорожців, котрі наводили нах та спустошували своїми набігами новозаселений край. Як і рівно і Польські області.

...їх набіги закінчилися лише по отриманні повідомлення про остаточне знищення генерал-поручика Текелія Січі Запорізької, а 3-го жовтня 1775 року Маніфесту її Імператорської Величності Імператриці Катерини II, в якому сказано, що по волі її Величності Січ Запорізька уже зруйнована, із знищенням на майбутній час і самої назви запорізьких козаків. Із указу Новоросійської губернської канцелярії коменданту фортеці видно, що відібрана у запорожців зброя та інші військові речі зберігалися при фортеці.

Набіги кримських татар з часів побудови фортеці також зменшилися, так як вони не наважувалися робити напад на саму фортецю. Її побудова настрашала навіть сему Оттоманську Порту.

На початку першої турецької війни, 7 січня 1769 року полчища татар і спаві під начальством хана Кірим-Гірея, зупинилися на Інгулі, поблизу фортеці, в якій зачинилися начальник провінції генерал Ісаков із своїми регулярними військами та жителями. Але турки, дізнавшись про рух з-за Дніпра військ нашої другої армії, не намірилися напасти на неї, обмежилися лише винищенням поселень Лекевіки та Цибулева, спільно відступивши до Очакова. З рапорта від 26 січня 1769 р. видно, що татари тоді ж розорили слободу Гончарську.

Є повідомлення від 23 вересня 1769 року в комендантську канце-

лярію про поселення волохського народу по указу її Імператорської Величності в спустошених від нашествия татар слободах Мурзинці та Бечанці і в ротах мовного гусарського полку і про заснування з них Молдавського гусарського полку.

Фортеця св. Єлисавети за час свого існування була неодноразово місцем перебування високопоставлених осіб, як-то: члена військової колегії генерал-поручика Апухтіна, графа Рум'янцева, графа Панина, фельдмаршала Суворова, графа Гудовича, генерал-майора Голенищева-Кутузова, князя Потьомкіна, інших.

Коменданти фортеці св. Єлисавети і її ліквідація

Коменданти фортеці св. Єлисавети були в той час значними особами в числі військових начальників краю. Вони головували в гарнізонній канцелярії, на ім'я якої висилалася із Петербурга сума на утримання Нової Сербії і на сформований генерал-лейтенантом Хорватом в 1759 році Македонський та Болгарський гусарський полки, причому із справи фортеці св. Єлисавети видно, що фураж у той час купувався за ціни: овес по 59 коп. за чверть, а сіно по 6 коп. за пуд асигнаціями.

Коменданти св. Єлисавети листувалися з кримськими ханами і знаходилися в безперервних відносинах з кошовими отаманами Запорізької Січі. Коменданти фортеці св. Єлисавети були також зобов'язані допомагати головним начальникам Нової Сербії у виконенні гайдамаків та захисті населення від їх нападу. Утримання комендантом фортеці належало по 1080 крб. на рік, крім того, по 600 крб. столових (асигнаціями)...

теці св. Єлисавети відбулось в силу Височайшого рескрипту від 10-го лютого 1784 року, «так як за становищем всередині держави фортецю вважати не могла і була перетворена на внутрішнє місто».

Церква у фортеці св. Єлисавети

Для гарнізону, а також для жителів форштату у фортеці св. Єлисавети у 1755 році була збудована церква з найменуванням її соборною. Настоятелем був призначений в тому ж році, протоієрей Іоанн Орловський, з притчем при ньому, який складався з трьох священників, у тому числі один вікарій, два дякона, чотири дячка, два пономаря, один псаломщик і просфорня. Призначене утримання видавалось із сум Нової Сербії: протоієрею Орловському триста карбованців на рік,

ВЕЛИКА СИНАГОГА. Побудована у 1900—1907 рр. Мавританський стиль. Для найзаможніших євреїв м. Єлисаветграда. У 30-х роках ХХ ст. у зв'язку з неспроможністю платити податки державі перетворена на склад сільськогосподарських продуктів. Зараз тут будинок культури ім. Калініна.

Комендантами фортеці св. Єлисавети були. 1).

З 1755 року бригадир Глібов (Олексій Іванович);

з 1781 по 1794 рік генерал-майор Петерсон, при якому фортеця була обеззброєна;

З 1794 р. по 1805 рік генерал-майор Альвінцев, при якому фортеця була остаточно ліквідована 15-го березня 1805 року.

Після остаточної ліквідації фортеці св. Єлисавети в ній було розміщено три інвалідних роти під командування капітана Дерожинського, а потім полковника Нотбека.

Гармати та інша зброя із фортеці св. Єлисавети були поступово вивезені в м. Херсон — у новозбудовану там фортецю. Ордером князя Потьомкіна на ім'я коменданта фортеці св. Єлисавети від 9 червня 1783 року вимагалось швидко направлення в Херсон відібраних у гарнізоні полковником Соколовим людей, а також про направлення ста рушниць із тих, що зберігалися в ній відібраних, у запорожців, потім наступним ордером вимагалось направлення в Херсон усіх 12-ти і 8-ми фунтових однорігів, що зберігалися у фортеці св. Єлисавети, з належними знаряддями: крім цього в жовтні того ж року відправлено, згідно ордеру князя Потьомкіна 22 гармати.

Останній ордер князя Потьомкіна-Таврійського коменданту фортеці св. Єлисавети Петерсону про відпуск зброї з рахунку відібраної у запорожців було підписано ним 1787 року жовтня 11-го дня в Єлисаветграді.

Поступове обеззброєння фор-

та йому велено було збудувати дерев'яний будинок, з помірним числом покоїв, під город відвести достатню кількість землі, а під ниву нічого не давати. Священникам кожному по сто крб., вікарію 75 крб., дякону старшому, який зобов'язувався тоді навчати солдатських дітей читання та пертесним співам по 120 крб., іншим по 100 крб., дякам кожному по 40 крб., пономарям по 30 крб., псаломщику 30 крб. і просфорні 8 крб. на рік асигнаціями.

Фортечна Соборна Троїцька церква збудована була на першій раз дерев'яною і похідною, у вигляді маленького будиночка з двома невеликими на ній куполами... З справи фортеці св. Єлисавети від 11-го лютого 1804 р. видно, що на будівництво у фортеці нової кам'яної церкви за повелінням імператриці Катерини II було відпущено 10 000 карбованців, але сума ця залишилася не витраченою з огляду на те, що побудова нової кам'яної церкви була зупинена до особливої резолюції, унаслідок чого в Херсоні в 1786 році.

Біля церкви у фортеці св. Єлисавети в 1768 р. був похований, померлий проїздом через тутешній край, вихователь Государя імператора, Павла Петровича (в той час спадкоємця Всеросійського престолу) Семен Порошин.

У теперішній час на місці колишньої церкви посеред фортеці, зберігся ще престол, біля якого міським управлінням збудована кам'яна каплиця для виносу в неї покійників, померлих у міській лікарні, що знаходиться також у фортеці св. Єлисавети.

«Исторический очерк

г. Єлисаветграда» склав, як вказане на титульному аркуші, і видав О. М. Пашутін в 1897 році в єлисаветградській «Лито-типографії Бр. Шполянських».

Олександр Миколайович був на той час міським головою і, як себе представив у виданні, — «потомственным почесным громадянином». У книзі на підставі використання широкого масиву архівних документів дається значний фактичний матеріал з історії Єлисаветграда другої половини XVIII—XIX сторіч, який безумовно представляє інтерес не лише для науковців, а й для широкого кола читачів, передусім молоді. В той же час треба критично сприймати оцінки висвітлюваних подій, які подані через призму великодержавної політики імперії щодо Запорізької Січі, захисту інтересів феодалів від гайдамацького руху. Тут акцентується увага на перших особах і практично відсутнє висвітлення участі у спорудженні фортеці, несенні сторожової служби, розвитку міста і краю народних мас — простих селян, солдатів, козаків, робітників.

Сьогодні ми вперше пропонуємо широкому колу читачів перші розділи книги, які стосуються історії власне фортеці святої Єлисавети у другій половині XVIII століття.

Якщо вас зацікавить така публікація, пишіть до редакції. Ми готові для нинішніх і майбутніх передплатників «Молодого комунара» опублікувати наступні розділи «Історичного нариса міста Єлисаветграда».

С. ШЕВЧЕНКО,
співробітник держархіву області.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

ХТО Ж УСЕ-ТАКИ ЖЕРТВА?

СВІТОГЛЯД

Дискусія, полеміка, дискусійний клуб — ці слова стали протягом минулого року звичними в середовищі комсомольців області, а поняття, які вони означають, — стали певною рисою життя десятків комсомольських організацій. Як ми вже констатували у наших публікаціях про минулий навчальний рік в системі комсомольської політосвіти, поступово, з величезними труднощами долаючи формалізм, який донедавна безроздільно панував у політосвіті молоді, на зміну застарілій, начотиницькій формі навчання приходить нова, яка справді відповідає термінові «політнавчання», бо сприяє політизації комсомольців, стимулює їхнє прагнення виникати у суспільні процеси перебудови.

Нині ми стоїмо на порозі нового — не лише навчального року в школах комсомольської політосвіти, а й розуміння завдань цього навчання. З огляду на тенденції, які вже намітилися у цій справі на Кіровоградщині, а також враховуючи побажання наших читачів, ми вирішили відкрити дещо поміняти характер сторінок «Світосгляду». Віднині вона має стати в значно більшій мірі дискусійною, полемічною.

Сподіваємося, процес цей здійснюватиметься за активної участі читачів. Пам'ятаєте, що від сьогоднішнього головного знака «Світосгляду» мають стати політичність, але не політиканство, плюралізм, але й реалістичність, відвертість, але й доброзичливість.

Нині ми розпочинаємо розмову про цінності справжній й химерні; допускаємо, не всі підтримують такий характер сторінок. І прекрасно! Поділіться з нами своїми міркуваннями про це. А заодно — і думками з приводу сьогоднішньої полеміки.

А ПАМ'ЯТНІ знаки мільйонним жертвам сталінських репресій радянське громадянство збирає кошти. Нарешті стало зрозуміло, що настав час милосердя. Хоча б по відношенню до мертвих. Переоцінюючи духовні надбання вітчизняної історії, культури, ми бачимо, як злігають маски з лакованих героїв недалекого минулого, як окремі герої стають злочинцями, інші — нікчемностями, треті — жертвами. Цитую «Известия» за 15 липня ц. р.: «Павлик Морозов дитя свого времени, его мученик и жертва, но никак не герой... не вина реального Павлика в том, какого именно героя захотели из него сделать в те годы, когда восторжествовала сталинская теория обострения классово-вой борьбы, по мере приближения к социализму».

Та наш степовий Кіровоград, що вже не одну п'ятирічку марно прагне стати зразковим містом, у почесній справі милосердя давно має певні здобутки. В усякому разі, одній з жертв сталінщини — Павликові Морозову пам'ятний знак у нашому місті є.

Йдеться про сквер його імені. Хоча — вибачте! — від скверу залишилася тільки назва, написана бліденьких тонів фарбою, облупленою від часу. Такими ж облупленими й покритими іржею є і дає не дуже масивні залізні стовпи з аркою, на якій мілує око вищеозначена назва: «Сквер

им. П. Морозова». Перепрошую, а ще сам Павлик Морозов (відтворений чи то в бронзі, чи то в гіпсі) посередині території, яка колись називалася сквером його ж таки імені.

Для автора, людини ще відносно молоді, залишається загадкою, коли і за яких обставин було споруджено цього архітектурного монстра. Який зв'язок має непроста, можна сказати, трагікомедійна доля уральського «кращого піонера» з багатомірними подіями історії нашого степового краю? Чи має прозовий символ узаконеної зради, як його назвали в деяких виданнях, слугувати зразком для підростаючого покоління у плані виховання здорових моральних засад? Авторкові невідомо, яку відповідь дадуть на поставлені питання читачі, але йому цілком зрозуміла позиція міського, партійного та комсомольського керівництва: «Павлик стояв і буде стояти. Хай на надщербленому постаменті і не зовсім у сквері. Якщо не як герой, то як жертва...»

Та продовжимо знайомство з іншими реліквіями скверу. Дуже важко буде нам визначити час, коли обезсмертив своїм відвідуванням наше славне степове місто і вищеозначений сквер хтось із всесвітньовідомих представників архітектурного авангарду і залишив тут свій складний за задумом і незрозумі-

лий за виконанням «шедевр» kubus belotus (перекладу з латини не потребує). Автор настійно просить досвідчених про консультантів з цього приводу.

ТА ХАЙ ІМ «грець», тим «білим плямам» історії. «Авангардне» втілення Павлика пильно вдивляється у голубині степового неба і, звісно ж, не може довести куди слід про ті неподобства, що творяться у його імені. Цю малоприємну місію автор, який теж свого часу був «завжди готовий», бере на себе. Отже, доводжу до вашого відома, шановні читачі, що не бачить Павлик, як перетворився сквер його імені з місця відпочинку жителів (в першу чергу дітей) Некрасівського мікрорайону на райську галявину для алкоголиків та їхніх «попутників» у нищенні «зеленого змії». Задовго до 14.00 розкидають вони свої (образно кажучи) шатра (у вигляді 2—3 розстелених не першої свіжості газет) на латках шовкової трави під приємною прохолодою ще не всохлих та не вирубаних дерев.

Саме на латках, бо значна частина території скверу забруднена недопалками, битим склом, папером, іншим мотлохом. А лавки, які колись слугували для відпочинку, нині майже повністю або частково розламачі. (Автор припускає, що зроблено це з метою розкладання вогнищ у суво-

ріші пори року...).

ТА НЕ ВСЕ ТАК страшно у нашому сквері. Є й позитивні моменти. За даними незнані у нас асоціації «Зелений світ», в сквері імені Павлика Морозова, кажуть, діє неформальна група руху «зелених». От що значить розкута ініціатива молоді! Одряду ж після 14.00 група «зелених» (не плутати з кольором їхнього обличчя) з авоськами і мішками виходить на полювання за склотарою і цим робить значний внесок у боротьбу за екологію райської забігайлівки. Що ж, нехай хоч вони й надалі сумлінно працюють над проблемою очищення рідних закутків від склотарі. Бо більше нікому.

А тепер — одне уточнення. Судити за безгосподарність, нехлюйство, байдужість я закликаю всю чесну читацьку громаду. І якщо батьки міста вступилися своїми поглядами в одну «точку» (розташовану на околиці скверу, яка дає, очевидно, чималий «п'яний» прибуток, закликаю чесну громаду відкрити їм очі і допомогти огледітися навколо... Може, віддамо це безтурботне дітище міському господарю в оренду?

Оренда скверу — один із найперспективніших виходів, який допоможе позбутися занедбаності однієї з небагатьох у нашому місті можливих зон активного відпочинку громадян, в першу чергу дітей. С. ЗАПОРОЖАН.

ПОЛЕМІЧНІ НОТАТКИ

ТИРАННЯ «білих плям» історії виявило, що пишати дечим із того, що надихало нас у суспільному житті ще вчора, сьогодні вже не можна. Заговорили ми нарешті і про аполітизм та «деякі негативні явища» в молодіжному середовищі. А де причини цього всього?

Ведучи мову про патріотизм, інтернаціоналізм, ми розповідали дітям про нашу неоякню країну «від Москви й до самих до окраїн». Вчили їх любити Батьківщину взагалі, асі п'ятнадцять республік відразу. Колись часто звучала пісня: «С чего начинается Родина». Так із чого ж вона починається? Із чо-

крили. Не знадобися. Вивчали історію взагалі. Це було давно. А хіба зараз змінилося щось на краще? Чи багато учителів, викладаючи історію, розповідають про наш край, про колишню Єлисаветградщину з її буремним і цікавим минулим? Та й чи винні вчителі? Прочитати глибоку розумну книжку з історії краю неможливо. На деяких будинках обласного центру висять таблички, в яких говориться, що це пам'ятники архітектури кінця минулого століття. Проте чи вони були, хто архітектор? На деяких будинках висять таблички, що це пам'ятники історії, проте відсутня ін-

формація про події, з ними пов'язані. Про деякі речі навіть натяку не знайдеш, — як приміром, у випадку з будинком Г. О. Зінов'єва, про що «Молодий комунар» писав недавно. Мало хто знає і про наших земляків Євгена Федоровича і Ігоря Євгеновича Таммів; перший — один із тих, хто стояв біля витоків електрифікації міста, другий — видатний радянський фізик, лауреат Нобелівської премії. Така ж доля спіткала пам'ять про одного з піонерів ракетобудування Г. Е. Лангемака.

Перелік «успіхів», яких ми досягли в своєму безпам'ятстві, можна продовжувати. Як

ПАРАДОКС НІГІЛІЗМУ

го починати виховання любові до неї? З розгумачення загальних понять, чи з виховання любові до співу соловейка в садку, до вишневого цвіту, до пісень свого народу? Не вірю в патріотизм того, хто зневажить рідну землю і рідне слово, кого залишає байдужим перший весняний грім і приліт ластівки, стиглий пшеничний колос і урочистість золоті осені.

Для мене Батьківщина починалась із рідної Новомиколаївки, що в Кіровограді, її околиць, колись пройдених босоніж вздовж і впоперек. Батьківщина — це мій Інгул, степ від аеродрому до Лелеківки — з його джерелами, зі співом жайворонка... Це гаряча обвуглена картопля із пригасяючого багаття. Це літня гроза й веселка упівнеба. Це молоді усміхнена мати і ще живий нагруджений ватрою. З роками поняття Вітчизни ширилось, забирало в себе рідне місто з його людьми й історією. Далі було багато інших міст і сіл... Була урочиста краса Південного Бугу і біля закутого гідровузами ціліо-зеленого Дніпра. Так приходило усвідомлення Батьківщини «від краю і до краю». Проте до яких би розмірів не виростало це поняття, найпершими і найскрашнішими у цьому ланцюжку пізнання були і залишаються перші образи дитинства і той мікросвіт, що їх породив. Як найдорожчий скарб бережемо ми в потаємних схоронах пам'яті ці яскраві відблиски дитинства. Садок вишневий коло хати, зачарована Десна, третя рота — всі ці образи прийшли до нас із чийого дитинства.

А життя не стоїть на місці. «Все тече, все мінється» — говорили древні. І добре, коли мінється на краще. Коли серед степу з'являються нові ставки, коли на пісках виростають нові зелені насадження, коли прекраснішою стає наша земля, наше місто. Однак бувають же й інші зміни.

Нещодавно довідався, що у наших болгарських друзів виходить з друку багатомовне видання «Історія Добруджі», цього особливо знайомого нам куточка братньої Болгарії. І одразу подумав: а як шануємо свою історію ми, як у нас із краєзнавством? Пам'ятаю, в дитинстві серед підручників, які мені придали, був і підручник з історії УРСР. Протягом наземного року ми його так і не від-

форміація про події, з ними пов'язані. Про деякі речі навіть натяку не знайдеш, — як приміром, у випадку з будинком Г. О. Зінов'єва, про що «Молодий комунар» писав недавно. Мало хто знає і про наших земляків Євгена Федоровича і Ігоря Євгеновича Таммів; перший — один із тих, хто стояв біля витоків електрифікації міста, другий — видатний радянський фізик, лауреат Нобелівської премії. Така ж доля спіткала пам'ять про одного з піонерів ракетобудування Г. Е. Лангемака.

Георгій Еріхович Лангемак був одним з керівників нашої ракетної програми 30-х років, творців уславленої «Катюші». Скільки б користі він міг би принести своєму народу, якби в 1938 році його життя не обірвала куля сталінського ката. Його ім'ям названо кратер на Місяці, а біля будинку по вулиці Володарського, де він жив, висить меморіальна дошка, яка розповідає про те, що на стіні школи № 11 закарбувалися сліди від вибуху німецької авіабомби. Чи знають в одинадцятій школі про своїх уславлених сусідів — Тамма і Лангемака? Чи є в школі хоча б один піонерський загін, який би носив їхні імена, вивчав би напівазабуті сторінки їхніх життів, пов'язані з нашим містом? Виявилось, що ні...

На приміщенні колишньої чоловічої гімназії (нині Будинку офіцерів), де вчилися майбутні світила науки, багато інших наших уславлених земляків, висить тільки одна дошка, яка засвідчує, що тут проїздом у 1922 році виступав М. В. Фрунзе.

Нещодавно в центрі Кіровограда, по вулиці Леніна, завалялося приміщення колишнього громадського зібрання, а донедавна — палацу культури імені Жовтня. На уцілілому фасаді висить аж три меморіальні дошки. Одна твердить, що це був пам'ятник історії, який охоронявся, друга — що тут зачинялася діяльність театральної трупи І. К. Карпенка-Карого і М. Л. Кропивницького, третя — що тут в буремному 1917 році проголошено Радянську владу... Ось і від колишнього міського саду, заснованого в 1764 році, не залишилося майже нічого, безпідставно, на мою думку, змінено його історичну назву. У роки

жовтневих революцій війни почалося руйнування сімейного склепу героя Вітчизняної війни 1812 року Г. А. Емануеля, яке тривало практично до нашого часу. Кульмінацією стало рішення міськвиконкому, згідно якого залишки склепу і прилеглі території віддавалися під індивідуальне будівництво. Навіть втручання центральної і республіканської преси мало змінило ситуацію. В усякому разі, будівництво із нищенням дерев у прилеглому парку продовжується.

Перелік «успіхів», яких ми досягли в своєму безпам'ятстві, можна продовжувати. Як

же оцінюють ситуацію, що склалася, ті, хто в першу чергу покликаний потурбуватися про наш край і про нашу історію. Заступник голови облвиконкому Т. Т. Дмитренко в одному з інтерв'ю «Кіровоградській правді» сказала, що «є всі підстави для того, щоб наше місто справді стало музеєм». Чому ж так мало робиться в цьому напрямку, чому спостерігаються нерідко протилежні, руйнівні процеси? Адже для вирішення цілого ряду питань потрібно зовсім небагато. Дещо привести в порядок, дещо просто не читати; написати врешті історію міста, використати кращий світовий і вітчизняний (а він теж є!) досвід краєзнавства і впорядкування пам'яток історії та культури. В цьому плані хотілось би декілька слів сказати про те, як, наприклад, в Англії бережуть пам'ятники, подібні до наших будинків Г. О. Зінов'єва, І. К. Карпенка-Карого, Кароля Шимановського. Їх приводять в порядок і селяни туди сім'ї, які в змозі підтримувати будинок і територію в зразковому порядку, які будуть приймати відвідувачів і в змозі проводити для них екскурсії. Частина кімнат такого будинку — житло нових мешканців, решта під експозицією музею.

До самого ставу спускаються у приміському селі городи. І «дбані» господарі кидають край них, біля самої води, господарське сміття. Але ж цей безіменний засмічений ставок — це теж маленька часточка нашої Вітчизни...

Ось і в минулі роки: одні займалися благоустроєм міста, намагалися створити навколо нього зелену зону, піднімали соснові насадження, робили нові водосховища; а інші — перетворювали цю зелену зону на суцільний пояс смітників, паплюжили не лише природу, а й історію, традиції, мову, поводити себе на нашій землі, як чужинці. Звичайно, це добре — виховувати на позитивних прикладах. А як бути із брудом? Хіба що брати лопату і розгортати завали... Всім миром, всією громадою.

ОЛЕКСАНДР Миколайович прийшов до Новоукраїнки з Миколаївської області. Був там в одному з районів партійним працівником. Не склалося щось на роботі, роз'їхався сім'я. В Новоукраїнці його зустріли прихильно.

О. М. Барно зайняв директорське крісло в 10-й школі. Ерудит, знавець поезії і прози, чудовий лектор він легко і впевнено завойовував учительські серця.

Тож коли в районі з'явилося професійно-технічне училище, директором його став Барно.

Повага і довіра колективу й тут були постійними супутниками директора. Навіть коли через рік роботи раптом виявилось, що в училищі на посаду електрика зараховано «мертву душу», колектив підтримав Олександра Миколайовича — чого з життя не буває!

Перед початком нового навчального року секретар парткому одного з колективів, де працювали учні училища (СПТУ-40) готує спеціалістів сільськогосподарства Петро Іванович Хруленко передає директору чотири конверти з десятима карбованцями в кожному і чесні грамоти, для того, щоб вручити все це хлопцям за хорошу роботу в життєві. Ні конверти, ні грамоти не вручили. Директор пояснює так: хлопців тих не було на урочистій лінійці, потім все те десь загубилось, чи то представник колгоспу забрав із собою, чи комсорг. Аж коли батьки почули від людей, що їх дітей колгосп преміював, і звернулися в училище, справа набула розголосу, хлопцям тихо повернули ті гроші, зроблено це було аж навесні. Грамоти так і не розшукали. Як каже Олександр Миколайович, віддав із власної кишені.

Відомий педагог Шаталов був у училищі, ділився своїм досвідом. Після цього Олександр Миколайович провів анкетуван-

Видала ж на руки кожному від 30 до 90 карбованців, без будь-яких на те підстав утримала з одного учня — 71 крб. 12 коп., з іншого — тільки 11 крб. 12 коп. Табелі на заробітну плату здали особисто і поставили всім однакове число вихододнів, тобто не врахувала трудової участі учнів у виконанні виробничого завдання. У своєму поясненні В. Я. Берневек стверджує, що гроші з учнів утримувала на інструмент, на спортивні костюми, на замок в побутову кімнату, для здачі у Фонд миру, на фарбу і олифу для ремонту кімнат у гуртожитку, на проїзд в автобусі.

Після втручання районної прокуратури В. Я. Берневек повернув гроші учням.

Мене дивує таке безправне становище учнів: на що захотіли, на те й зібрали з них гроші, навіть не питаючи їх згоди. А ще більше обурює цей незвичайний принцип здачі грошей у Фонд миру. Сам факт такої здачі передбачає обов'язкову добровільність. У Новоукраїнському ж СПТУ-40, як я зрозуміла із матеріалів районного комітету народного контролю, масова здача у Фонд миру (без згоди самих здавачів, їх навіть не ставлять про це до відома) досить поширена. У своєму поясненні, наприклад, майстер виробничого навчання В. С. Циганенко пише, що здав у Фонд миру 70 карбованців. Це таким чином викладачі училища виховують в учнів патріотизм?

Ще одна поширена стаття збирання коштів — на ремонт гуртожитку. Так, він справді запланований до краю. Здали його в експлуатацію із значними недоробками. Вже й ремонт робили, але

довитрачено засобів, передбачених по статті 5 (учбові і на виробничу практику) на суму 10 тис. крб.; по статті 8 (стипендії) на суму 42,1 тис. крб.; по статті 9 (витрати на харчування учнів) на суму 5,4 тис. крб.

Василь Якович Круценко (з ним мені довелося говорити тільки по телефону) має таку думку:

— Ми знаємо, що в училищі вкрай погана моральна обстановка. Треба ще там розібратися. Але Олександра Миколайовича ми дуже поважаємо, колишній партійний працівник, прекрасний педагог. Його не раз хотіли забрати від нас в область, Але, звичайно, якщо ревізія виявить якісь порушення ми будемо відповідно реагувати.

У травні-червні в училищі виникли перебої із заробітною платою. Лише 22 червня викладачі одержали гроші за травень, 4 липня за червень. Ясно, що це викликало невдоволення. Багато хто опинився в скрутному становищі. Тоді й відбулися в СПТУ профспілкові збори під головуванням викладача В. Ю. Кулакова. Директора на той час в училищі не було, тож весь гнів вилився на головногосподарського Л. О. Патенченко. Багато тих, з ким мені доводилося розмовляти, вважали, що директор їхній чесна й порядна людина, а підводить його саме головний бухгалтер. Викладач Г. О. Апостолова, наприклад, говорить, що директор навіть якось пообіцяв їй звільнити Людмилу Олександрівну, але обіцянку свою так і не дотримав. До речі, і Апостолова, і Кулаков до недавнього часу дружили з Барно. Та як висловила Галина Олександрівна: «Дружба дружбою, але скільки ж уже можна? Не знаю як ставиться Олександр Патенченко, але профспілкові збори висловили їй недовіру. До речі, на зборах з'явився такий фант: заробітну плату четверо все-таки одержали: Патенченко,

цій посаді, а займалась роботою агронома відповідно своїй спеціальності. Однак в бухгалтерії відсутні будь-які документи на зібраний урожай».

Те ж саме і з бджолами. Думалося буде мед, і для себе і на продаж. А нічого не вийшло. До того ж, вирішили спочатку витрати на закупку бджолосімей обмежити трьома сотнями карбованців, а витрачено було близько чотирьох тисяч.

І все це можна було б віднести на недовідченість директора, його невірність у фінансово-господарських справах, якби не додавалось і інше. На тих же профспілкових зборах, які висловили недовіру директору говорилось і про інше. Протокол протокол зборів. Викладач В. Ю. Кулаков: «Відвідуваність занять у нас 20—30 відсотків, часто групи знімають із уроків і відправляють на роботу на будівництво станції техобслуговування, в колгосп. Діти ж прийшли вчитися, одержати спеціальність. Разом із спеціальністю тракториста вони могли б одержати ще й кваліфікацію шофера. І ми обіцяємо це вступникам у оголошеннях про набір. Фактично це не робиться». Майстер виробничого навчання А. Н. Рева: «Атмосфера в училищі гнітюча: останнім часом звільнялось більше 20 чоловік. Практикуються «мертві душі».

«Мертві душі», як ви, мабуть зрозуміли, це особи, які зараховуються на якусь посаду, роботу не виконують, а гроші одержують. Ревізія КРУ таких справді виявила дуже багато. До того ж ведення гуртків, оформлення кабінетів оплучувалося хтось за якими розцінками. Загальна сума незаконних витрат, як констатує акт ревізії, становить 4,5 тисячі карбованців.

І все ж, мабуть, найбільше хвилює частину педагогів, що виступила проти директора, показуха. Два рази в рік проводиться якийсь показовий захід, наприклад обласний семінар по зв'язку школи № 6, СПТУ і колгоспу імені Ленінського комсомолу Новоукраїнського району. Такі речі викладачі називають між собою «педагогічним шоу». Все це, справді, дуже ефектно, але часто безрезультатно. Зате дуже подобається начальству різних рангів. Ось, мовляв, який молодець Барно, у нього те і те проводилось, а що у вас? А те, що училище випускає погано підготовлених спеціалістів... Ну, що ж, можна знайти купу причин для виправдання. Про низьку якість підготовки випускників говорили й на згаданих профспілкових зборах. Викладач спеціалістів Піщано-Бідицького філіалу казав, що в минулому році він був призначений головою експертної комісії. Учні на експертних показах дуже низький рівень знань, навичок. В. Я. Круценко теж відзначив, що на районній партконференції виступав бригадир тракторної бригади М. М. Цертії і говорив про погану підготовку випускників училища.

Є в училищі музей хліба. І це прекрасно, адже вчать тут майбутні хлібороби, тож виховувати повагу просто необхідно. Музей знаходиться у фойє гуртожитку. Але відіривають його дуже рідко. Тільки тоді, коли з'являється начальство.

Можна було б ще і ще перераховувати факти несправедливості, безгосподарності, порушення фінансової дисципліни в училищі. Особливе занепокоєння викликає один — стан виробничої бази в Комишуватому. Колишній сільськогосподарський академії. Потім виявилось, що академії вона не потрібна. Передали училищу. Воно теж без ентузіазму використовувало базу. Зате багато дорогих верстатів розукомплектовано, деталі поклали. Зараз база, що коштує близько 2 мільйонів, передастись місцевому колгоспу. Він у свою чергу, приймає лише укомплектоване устаткування. Чому ж ревізія КРУ не поцікавилась станом речей на цій базі?

Олександр Миколайович писав дисертацію в Казанському науково-дослідному інституті Академії педагогічних наук СРСР. Про моральність в педагогіці. Зараз, мабуть, роботу над нею відкинув.

І все ж зумів зарекомендувати себе, не зважаючи на факти, наведені тут, дуже порядною і ерудованою людиною. Бібліотекар Леся Григорівна Федан так вірила в нього, що розчарування було для неї дуже тяжким. На профспілкових зборах вона плакала...

С. ОРЕЛ.

Новоукраїнський район.

ГРАНІ МОРАЛІ

Створимо в Кіровограді музей «Кобзаря»

У наступному році виповнюється 150 років від дня виходу в світ першого «Кобзаря» Т. Г. Шевченка. Із цієї книги почався етапний період духовного життя України, засяяла по-новому українська мова.

В творчості великого Шевченка відбилися вікові думи народу, його революційні устремління та незгасний порив до щасливого прийдешнього. Поезія вірного сина українського народу являє зразок справжнього патріотизму, подвижництва, дружби народів.

На нашу думку, в переломний час, в період розширення сфери впливу української мови, поглиблення національної самосвідомості доцільно створити в Кіровограді на честь знаменної дати музей «Кобзаря» на знак любові до свого співця, вдячності його громадянській мужності, вірності його заповітам. Тим більше, що Тарас Григорович був у наших краях.

Звертаємося до жителів області допомогти створити музей «Кобзаря». Може хто міг би подарувати музею цю прекрасну книгу (різних років видань) чи передати свої реліквії, раритети для експонування. Бажаємо було б одержати ілюстрації до «Кобзаря», в тому числі власноручні. Цінними є спогади трудящих про знайомство з «Кобзарем», про роль і значення поезії Т. Г. Шевченка в житті, розповіді та легенди про поета.

Ми звертаємося до книголюбів, молодих літераторів, культпрацівників, художників, учителів, учнів, студентів, молоді, усіх трудящих області взяти участь у цій важливій і потрібній для виховання патріотизму, дружби між народами справі.

Обласна організація Товариства любителів книги.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

23 вересня 1989 р.

ФЕНОМЕН

Барно

ня про стаалення викладачів до Шаталовських методів виховання. Про можливість використання їх в училищі. Дуже цікаві анкети учнів. І запитання неординарні. «За що я люблю своїх батьків?» Відповіді різні. Є й така «За те, що вони дають мені гроші».

У районний комітет народного контролю 23 березня цього року надійшла скарга від Марії Петрівни Філіпчук (її син на той час вчився у 22-й групі 2-го курсу училища) про те, що її синові не виплачено гроші за роботу в колгоспі. В квітні майстер виробничого навчання В. С. Циганенко все-таки розплатився з учнями.

У районному комітеті народного контролю є справа № 13 «Про результати перевірки листів і уських заяв про порушення в оплаті і незаконній відрахування із стипендій учнів СПТУ-40». Ось що там говориться: «Подібні випадки, коли майстри за рахунок виконаних учнями робіт, одержували не зароблені ними гроші, без підстав вираховували гроші із учнівських стипендій мали місце й раніше, зокрема в групі № 25, майстер В. Я. Берневек, яка у вересні 1988 року одержала з каси гроші в сумі 1820 крб. 21 коп., або по 101 руб. 12 коп. на кожного учня.

скрізь ще треба і коштів, і праці, скрізь незатишно, меблі поламані. Комendant Валентина Ветрова обурюється також поведінкою інших, не училищних мешканців гуртожитку, які не сліdkують за чистотою, не бережуть меблів, замків, іранів. Не затишно тут не тільки в нема ні деревця, ні квіточки. Учбовий корпус теж не справляє гарного враження.

Ревізією працівників контролю - ревізійного управління Міністерства фінансів УРСР встановлено, що «...моторисом винесено, що 16 (капітальний ремонт) не передбачено витрати ніяких асигнувань не надходило, однак за рік (1988) витрати становили 61,8 тисячі карбованців».

Олександр Миколайович з цього приводу говорить: — Недоробок багато, і в учбовому корпусі, і в гуртожитку, гроші скрізь треба. А з усіх боків інструкції тиснуть. Лектор до нас із Москви приїжджав, то розповідав, що в рік видається близько 10 мільйонів відомчих інструкцій. Ог ми за інструкцією маємо право взяти в магазині фарби на 10 карбованців.

Звичайно, таку інструкцію адміністратор, що обіляв за справу, змушений якимись шляхами обходити. Але ж не за рахунок учнів! Та ж ревізія КРУ у своїх висновках констатує: «Не-

Харченко (працівниця бухгалтерії), Байдала (насир), Чайковська (завгосп). Через кілька днів відбулися ще одні збори, на яких вже був присутній і директор. Йому теж було висловлено недовіру колективу, чимало претензій. Де ж ділися гроші на зарплату? Справа в тому, що на цей час дефіцит училищних фондів становив більше 39 тисяч карбованців. Як пояснила мені Л. О. Патенченко, помилка її в тому, що вона не забрала певну суму для зарплати. А розтривати їх було нудно — 20 тисяч карбованців перерахували за тренажери ІТЗ-01 (іскровий тренажер зварника), купили учбовий трактор для філіалу в Піщаному Броді, 8,4 тисячі було перераховано за теплиці. 4 тисячі на закупку бджолосімей, було куплено камеризальні верстати, наладна їх тех алетіла в копійчку. Витрат, як бачимо, вистачає. І це добре розуміє Олександр Миколайович Барно. Тому й з'явилася у нього ідея з теплицями. Задумка була чудова. Поставити дві теплиці, вирощувати там ранні овочі, наїти, продавати їх, мати якісь кошти для ремонтів інших витрат. І колектив не схвалив цю ідею. Та біда в тому, що стоять ті теплиці, іржаві та непридатні. Хоча директор і агронома призначив.

Ревізори КРУ встановили: «Наказом № 32 від 10 березня 1989 року, зараховано на посаду майстра-контролера виробничої бази у селі Комишувате Роденко О. В., яка фактично з березня по липень не працювала на

Космічна пригода з продовженням на Землі

«Ну, а це поки що не для преси...». Повідомлення такого характеру журналістів давно вже не дратує. Ми звикли: якщо не для преси, то значить далеко не про досягнення нашої реальної дійсності. Але кого зараз здивуєш лямками негативних фантазмів?

Проте саме це «не для преси» не викладалося ні в які рамки стереотипного сприйняття і мислення. Відомо, що наші читачі намагаються з Києва З. М. Гречинишкіна (судячи з резонансу, який викликала бесіда з нею у попередньому номері) на згаданій уже зустрічі в редакції повідомляла, що її як біолога запрошували на дослідження випадків... контакту з іншими цивілізаціями. Більше того, Зоя Митрофанівна повідомляла, що такий «контактер» є й серед жителів Кіровоградської області, вона зі своїми колегами їздила до нього, поговорили, провели свої дослідження, результати яких підтверджують очевидність неймовірної пригоди нашого земляка... «Ви перші із газетарів, кому я розповіла про цю пригоду. Після того, як я доповім про неї в Києві і Москві, і при умові, що отримаю дозвіл на обнародування цих фактів, обіцяю «Молодому комунару» пріоритет в опублікуванні такого матеріалу», — пообіцяла на прощання З. М. Гречинишкіна.

І ось маємо офіційний дозвіл. І не тільки дозвіл... Ми нулою не діли ми разом з нашими колегами з обласного телерадіокомітету та з республіканського телебачення, разом з учнями побували в гостях у нашого земляка, з яким трапилося ці незвичайна космічна пригода. Хоча чому б не поставитись об'єктивно до думки, що наша планета не може бути винятком у Всесвіті? Чому ми повинні бути одиницею?

Рік тому знайомих московський журналіст розповідав, як його захопила подібна пригода з так званими невивченими явищами. Проте резонанс суспільної думки навряд чи цього зіграв свій гіркий жарт, і йому одночасно довелося редагувати в «Московському комсомольці» статтю про «кримінальновидомого Барабашку» і в телепрограмі «Очевидне — неймовірне» відстоювати думку про необхідність глибокого вивчення усіх цих дивних явищ. Так ось, щоб не потрапити в подвійне неоднозначне становище, і щоб якоюсь мірою «застрахувати» свою газету від нападок скептиків, хочу наперед повідомити, що побажання мого колеги щодо того, щоб такими явищами хтось займався, уже почуте. Нещодавно створено Комітет по проблемах енергоінформаційного обміну в природі. Який очолює академік АМН СРСР Назначев. А в «Аргументах і фактах» за 16 вересня він і висловлює свою точку зору щодо існування інших цивілізацій. Перш ніж опублікувати свій матеріал, я б радила читачам познайомитися з думкою академіка, щоб потім героя нашої історії не вважали за божевільного. Момент, погодьтесь, делікатний...

А починалася ця історія так. Григорій Васильович поправся у дворі, закінчував креслення для ночов — збирався копати кабана і потрібні були спеціальні величч. Сусід узявся зварили, тільки от, каже, схему б намалювати... Раптом пригадав, що дружина, йдучи на роботу, наказувала йдущат покласти. Віддав усе, пішов відчиняти ворота. Не встиг узятися за них, як вони ніби самі відчинилися, а за воротами прямо перед ним — сріблястий нупол...

Що було далі, ви дізнаєтесь в одному із наступних номерів «Молодого комунара».

Л. ЯРМОЛЕНКО.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

23 вересня 1989 р.

Що далі, панове?

ПОЗИЦІЯ

«Ніби й прогресивна людина, чому ж ти заперечуєш Рух», — широко дивуються ті, котрі, навпаки, підтримують його. Що ж, давайте говорити відверто, тим більше, що час вимагає твердої позиції. Як я розумію, Народний рух за перебудову покликаний сприяти поліпшенню життя суспільства, вирішенню економічних, соціальних, політичних проблем, які потребують вирішення сьогодні, а не у віддаленому майбутньому. Сьогодні треба підвищувати пенсії літнім людям, сьогодні виховувати підрастаюче покоління, сьогодні турбуватися про пам'ятки історії і культури, бо може трапитися так, що ні історії, ні культури у зв'язку з нашим соціальним егоїзмом, духовним шарлатанством не залишиться. Якщо Рух керується такими принципами, то доречно ви дорікаєте мені. Однак про ці принципи НРУ мені нічого не відомо. І тому я не знаю, що

такі прогресивність, про яку говорили ви на з'їзді. Якщо вона у тому, щоб обійматися з оунівцями, ухвалювати і різного роду кримінальними злочинцями, що за ними плаче в'язниця, то тут, вибачте, волю залишитись глибоким ретроградом.

Я не була делегатом установчого з'їзду НРУ, отже у своїх висловлюваннях можу здатися не об'єктивною, але я звикла довіряти пресі. Та досить прочитати спідоповідь Дмитра Павличка, надруковану, між іншим, не в невисній рухівській партійній пресі, а в «Літературній Україні», щоб засумніватися у доброніх по-

мислах Народного руху України за перебудову.

Ось так, панове товариство, як ви величали себе на з'їзді, своїми націоналістичними ідеями ви сномпрометували Рух, що міг би стати справжнім провідником в життя ідеалів перебудови.

Мене глибоко обурює ненависть до всього російського, яка переслідує деяких членів організації. Я читала інформацію про з'їзд, про всіх цих панів і підпанків, що з піною на губах кричали про самостійну Україну, і мене страшенно дивувало, але ж серед делегатів з'їзду були не лише кримінальні елементи, а й члени КПРС. Вони чому мовчали? Чи не здається вам, панове (якщо вже вам так подобається), що ми надто далеко за-йшли?

Спочатку виступи проти русифікації, яку нам нібито нав'язали. А ті, між іншим, нав'язало нам наше безкультур'я. Тепер же — за самостійну Україну.

Тан, Україна сама повинна вирішувати свої внутрішні проблеми, але вирішувати у складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Я можу зрозуміти відчай з приводу того, скільки дров наламано під керівництвом різної масті функціонерів. Хіба можна спокійно ставитися до того, що нашу Україну, нашу споконвічну житницю сплюндровано атомними станціями. Що навіть трагедія Чорнобиля не примусила схамітнутися, і це продовжують творитися чорні справи на моїй землі. Я теж проти адміністративно-командних методів керівництва. Я теж проти того, що нещасні бабусі-пенсіонерки радіють знайденій пляшці з-під молока, бо її можна здати і купити булочки. Доки ж ми будемо викликати презирство своїм жебрацтвом. Але, що пропонуєте ви, представ-

ники Руху? Мітинги? Страйки? Жовто-блакитні прапори?

Ні, страйками пенсії отим бабусям не підвищити.

Тепер відносно символіки. Сам по собі жовто-блакитний прапор не викликає заперечення. Це справді наша історична пам'ять. Колір неба і колір жита — прекрасно. Погано тільки те, що для багатьох людей, тих, в ім'я кого ви закликаєте до єдності, панове рухівці, цей жовто-блакитний прапор означає дещо більше, ніж для нас з вами.

Не знаю, як кому, а мені не байдуже, яким прапороносцем бути. Для мене священний червоно-білий прапор, я цілувала його на урочистій шкільній лінійці, під цим прапором мій тоді ще юний батько разом з народом переміг у найжорстокіший із воєн. І я не хочу мати за реліквію жовто-блакитний прапор.

Зі мною можуть не погодитись ті, хто вважає себе борцями за народ, але вислухати повинні. Рух ратує за гласність. Правда, щось її не багато у цієї організації.

Я за Рух, але не за демагогію. Наскільки мені відомо, Рух існує по всій країні і не скрізь він, на щастя, перетворився в істеріку, як у нас на Україні.

Показово, що серед НРУ переважать представники інтелігенції. Робітничому класу і селянству ніколи займатися дурницями. Кому треба годувати хлібом і варити мило для істеричних поборників «самосвідомості» народу.

Моя бабуся, коментуючи події з'їзду, вигукнула: «Та що це за

письменники такі, взяли б їх і посадили».

Пробачте їй. Життя проходило у сумнозвісний період «чорних воронів», коли з інакомислячими не рахувалися. У нас плюралізм. Одного я не розумію. В кримінальному законодавстві заклик до скасування існуючої влади розцінюється як злочин. На з'їзді такі заклики лунали. Це вже не націоналізм. Це бендерівщина! Боляче все це пережити і писати про це важко.

Серед прихильників Руху багато чесних, хороших людей. Я особисто таких знаю. Ніколи не повірю, що письменник В. Є. Панченко, наприклад, розділяє націоналістичні, екстремістські погляди деяких фундаторів Руху.

Багатьох учасників організації під жовто-блакитні прапори привело занепокоєння тим, що перебудова йде надто повільно, що соціальні проблеми не вирішуються, а бюрократію перемогти неможливо, тому, що вона, тобто бюрократія, все-таки діє під червоною прапорою, хоч їй на ці прапори, вибачте, плювати.

Поширенню ідеї НРУ на Кіровоградщині сприяє й низький рівень культури, те, що молодіжними проблемами у нас часом займаються люди, які стурбовані лише тим, щоб тугіше набити гаманець. Місто заповнило сумнівне відео. Зростає злочинність, як серед підлітків, так і дорослих. За таких умов зло має благодатний ґрунт для існування. А в тому, що заклики до конфедерації будь-як законспіровані — велике зло для народу, іменем якого хтось прагне до утвердження власних амбіцій, я переконана.

Опам'ятайтесь!

Валентина ЛЕВОЧКО.

ДЕНЬ ПЕРШОКУРСНИКА

Традиційним він став серед іноземних учнів, які приїхали вчитися до нашого міста. У палаці культури Ім. Компанієць 14 вересня зібралися студенти перших курсів Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації, Кіровоградського інституту сільськогосподарського будівництва, медичного училища імені О. Мухіна зі всіх континентів.

Цього року до нас у місто вперше приїхали навчатися громадяни Ірану, Непалу, Пакистану, Алжирі, Чаду, Камеруну, Джибуті... А всього на перші курси наших навчальних закладів зараховано близько 120 іноземних учнів.

Голова міської ради у справах іноземних учнів заступник голови міськвиконкому В. М. Суворов привітав першокурсників з початком навчального року. Їх поздоровили також від-

повідальний секретар міської ради у справах іноземних учнів О. В. Журавльова, другий секретар міськкому комсомолу О. Мотін. Ренка Коол, громадянка Індії (до речі, у цьому році вперше у нас навчаються 11 студентів із Індії) висловила подяку за чуйні слова, розповіла про традиційно дружні зв'язки між Індією і Радянським Союзом. Широ виступили і студенти з Афганістану, Лаосу.

Піонери 6-А класу СШ № 5 вручили першокурсникам сувеніри-лістівки. Після урочистої зустрічі першокурсники поклали квіти до пам'ятника В. І. Леніну. Свято першокурсників закінчилося екскурсією по місту.

Л. ШЕЛКУНОВА,

член секретаріату міської ради у справах іноземних учнів.

«Застигла зірка зниклих поколінь»

«Я сам вибрав собі цю роль, мені випав щасливий білет», — так співає Юрій Шевчук. І він правий. Він, художник за фахом, вчитель, а минулому директор художньої школи, вибрав собі роль музиканта, поета, і на цьому поприщі йому справді випав щасливий квиток. Та чи дійсно цей квиток йому «випав»? Думаю, що ні. Нелегким був шлях до цього. Добре тому, хто бачив «ДДТ» на сцені. «ДДТ» — група, магнітний запис якої не може відтворити її сценічний образ.

У складі «ДДТ» — Юрій Шевчук, Микита Зайцев — гітара, Вадим Курилев — бас-гітара, Андрій Васильєв — гітарист, Ігор Доценко — барабанщик, Андрій Муретов — клавішні, Михайло Чернов — сексофони, флейта. 8 років існування групи увінчалися 8 магнітними (на жаль, тільки магнітними) альбомами. Зараз фірма «Мелодія» випустила диск групи «Мне випав щасливий білет». Але це збірник, у який увійшли найкращі, на думку музикантів, композиції із альбомів «Время», «Периферія», а також кілька пісень з нової програми Юрія Шевчука та групи «ДДТ». На платівці ми почуємо «Мажора», «Террориста», «Церков», Але тирок диск, на жаль, невеликий.

Спочатку Шевчук писав свої пісні як бард. Роздуми викликали у нього пісні Олександра Галича, Володимира Висоцького. Все це було в його рідній Уфі. Потім — знайомство з органістом Володимиром Сигачовим. У 1982 році одностудійці об'єдналися у колектив під назвою сатиричного характеру — «ДДТ», того самого порошку, яким травили тарганів. (Інші версії назви — вигадки), — стверджує Юрій. Перший магнітний альбом «Свинья на радуге», потім знаменита «Периферія». Виникли непорозуміння з місцевими керівниками. Мабути, зачепило за живе тих, «кого всегда у нас вызывает на «бис», тех, кто везде легко пролезет

без виз». Тому Юрій Шевчук покидає Уфу і переїздить до Москви. Але робота не закінчується. У 1985 році виходить альбом «Время». «Все в кайф!» — заклика боротися і жити, тому, що все життя — в кайф! Нові пісні, нові концерти. Шевчук стає лауреатом конкурсу «Золотий камертон», але на платівку конкурсу «не вмістився». Йому було запропоновано відректись від своїх пісень і порвати зі своєю пісенною діяльністю. Але «еретик» не здався. Навпаки. Нові роботи захоплюють його. У 1987 році — переїзд до Ленінграда.

«ДДТ» не з тих груп, хто вчасно натрапив у хвилину і став популярним. Ні. Тут інше. Вони не прагнуть слави. Вони діляться тим, що накіпало. Але їх пісні, тексти — це не лозунги, це пряма розповідь про те, що є. Про недоліки й успіхи суспільства. Не рветься з усіх сил Шевчук до так званої «престижності». Він каже, що для них дорожчі акустичні концерти. Коли невеличка аудиторія, і не тільки односторонній контакт — від «ДДТ» до слухачів, а співбесіда. Це — найдорожче. Цікаво простежити, як поводить себе слухачі на концерті. Одні сидять, пильно слухаючи текст і музику, стараючись не пропустити жодного слова. Інші галасують біля сцени, вбираючи в себе всю потужність динаміків, прагнуть потиснути Шевчука руку під час пісень. Третя група — це ті, «кто подрос немного», ті, хто «лепят фильмы о счастливом быте,

ШКОЛА ВАЛИТЬСЯ?!

Дядечек Олена Дмитрівна, батьківського комітету савашколі № 34.

Ця школа в аварійному стані. У школі 37 тріщин, окремі пошкодження. За думкою спеціалістів-будівників причина цих тріщин — фундамент.

Тільки в другій половині серпня школі почалися роботи по ліквідації аварійності. Все те, що було готово до нового навчального року, розвалюється. Ми займаються стяжкою, спеціалісти кажуть, що треба закріплювати фундамент, тому, на нього велике навантаження. А в школі зараз вчиться 1500 дітей. А якщо до цього ще додати метал, яким кріплять стіни, то,

звичайно, фундамент не витримає і може статися непоправне.

Думка батьків — закрити школу, а дітей розташувати по інших школах. Знаємо, що школи у Ленінському районі перевантажені, адже останні 15—20 років тут не побудовано жодної школи, а житлові будинки ростуть.

Але іншого виходу не бачимо. Школу треба закрити, вона все одно не готова до нового навчального року. А продовжувати будівельні роботи і паралельно вести заняття небезпечно.

Нам страшно за своїх дітей. Надіємось на ваше оперативне реагування.

За дорученням батьків
О. Д. ДЯДЕЧЕК.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Ми звернулися до адміністрації школи. Судячи з листа, становище справді серйозне. Напередодні навчального року в школі повним ходом ішов ремонт.

— Справа в тому, — говорить заступник директора Віталій Михайлович Нестеренко, — що при будівництві школи була порушена технологія закладки фундаменту.

Тріщини з'явилися уже давно. То оце недавно ми зібралися придумувати харчоблок, тоді й виявлено було, що при будівництві такі тріщини небезпечні. Були проведені геодезичні зйомки, вони показали, що фундамент витримає

навантаження кріплення, треба зробити лише відмостку. Вага металу, яким ми кріпимо стіни, не 150 тонн, як пише авторка листа, а 42,5 тонни («документи»). Зараз кооператив «Радикал» кріпить стіни, слідом йде бригада штукатурів. Вийшло так тому, що наші шефи — виробничі об'єднання «Червона зірка» — не могли знайти потрібного металу, шукали його скрізь. Ми вдячні їм за турботу.

Так що школу нашу закривати немає сенсу. Тим більше, що в Ленінському районі, як пише О. Д. Дядечек, за останні 20 років не було збудовано жодної школи. Це нас теж дуже хвилює.

ДО 17 І СТАРШІ

МЕТОДОВ'ЄДНАННЯ НА ВЕЧОРИЦЯХ

Неординарно, цікаво і захоплююче пройшло практичне заняття методоб'єднання вчителів української мови та літератури на серпневій конференції в Новоукраїні.

Цього разу їдальня Новоукраїнської СШ № 6 стала місцем зустрічі цієї ж школи М. М. Шиптенко та методиста райметодкабінету Р. М. Савицької перетворилася на старовинну українську світлицю.

Домоганні, ще бабусині, нилими, доріжні, вишиті рушники, поливаний посуд, декоративна піч, розмальована півниками, розмалтвані шиваном з різноманітними орнаментами та квітами-жар-птицями...

Були в той день у вчителів-словесників Новоукраїнщини і українські народні пісні, і гумор, і інсценізації п'єс, і ігри, знані ще з дитинства. Особливо активну участь взяли у проведенні цих імпрізованих українських «вечорниць» Л. І. Гун, В. В. Черненко, А. М. Вічканов, В. Г. Омеляненко, Ж. А. Мисєва та інші.

А коли всі, підхопившись, починали запальний народний танок, здавалося, що ось-ось не втерпить і сам Тарас, зійде з портрета та й ударить занавісками, щоб тільки курява встала!..

На «вечорницях» словесники-українці запросили й гостей — вчителів російської мови та літератури.

Н. ГАРАС.

Новоукраїнський район.

ВІДЛУННЯ ЛІТА

У серпні члени туристсько-краєзнавчого гуртка «Азимут», підлітки мікрорайону Ковалівна побували в Криму. Вони відпочивали в таборі праці та відпочинку на місці Ласпі, що знаходиться між Сімферополем і Ялтою, у Ялтинському лісогосподарському заповіднику.

Для Ялтинського лісництва діти збирали лікарські трави, мигдаль, дерен. Нашим обов'язком було також прибирати територію табору. Це займало півтори — дві години, потім купання в морі, екскурсії, знайомство з флорою і фауною Криму.

Дуже захоплюючим був процес добування міді, крабів. Особливо подобалося спостерігати за ними наймолодшому учаснику походу, десятилітньому Сергію Рудю.

Ціною була екскурсія до храму Христа Спасителя. 18 кілометрів довелося пройти пішки, піднятися на тисячі метрів у гору, щоб добратися до цього чудового пам'ятника архітектури XVIII століття.

Зачарував дітей Алуштинський палац-музей і парк, що його оточує. Палац той був колишнім літньою резиденцією відомого державного діяча, генерал-губернатора Новоросійського краю графа Воронцова.

Такий цікавий відпочинок допоміг організувати міський молодіжний центр «ТОМ».

Ю. ДОРОФЕЄВА,
педагог.

На знімку: смачний обід у поході.
Фото автора.

«Мий-додіри»

Є такі навички, знання, які потрібні людині завжди. До них можна з впевненістю віднести гігієнічне виховання, медико-санітарну підготовку.

Юний член товариства Червоного Хреста, який пройшов повний курс по програмі медико-санітарної підготовки, шкільних санітарних постів зможе надати першу медичну допомогу своїм близьким, друзям. Й навчиться обробляти рани та перев'язувати їх, накладати шини та інше.

Шкільні санітарні пости, що складаються з активістів товариства Червоного Хреста, утворюються у кожній школі, починаючи з 5-го.

Кожний класний санітарний пост чергує по школі. Він перевіряє, дотримуються діти правил особистої гігієни чи ні, чистоту у класі, фізкультурному залі, майстернях, на території шкіл.

Кращою перевіркою знань санітарних постів, отриманих в процесі занять, є змагання. Спочатку шкільні, потім районні і обласні.

Влітку в Кіровограді у парку «Перемога» відбулися змагання санітарних постів 5—6 класів загальноосвітніх шкіл та шкіл-інтернатів нашої області, були представники із 23 шкіл.

Переможцями стали санітарні пости середньої школи № 4 м. Світловодська, школи-інтернату м. Олександрії, Бандурівської середньої школи Олександрійського району.

Попереджувати травматизм, надавати невідкладну допомогу тим, хто потрапив у біду, запобігати отруєнню грибами та іншими рослинами — ось перші завдання санітарних постів.

О. КРИВА,
інструктор обкому товариства Червоного Хреста.

Авторитет бешкетника

Чомусь у дитинстві виділяю свої перші три класи. Для мене, дитини домашньої, якою через міру опікались, це було цілим випробуванням. Дитячий колектив, вимогливий, суворий, іноді жорсткий, вчителі, кожен із своїм характером, поглядами — і я, чистенька, товста дівчинка, кругла відмінниця, якій мама не великий перерви приносила термос з гарячим обідом, а додому ходив спеціально найнятий вчитель, щоб вчити гри на фортепіано. Звичайно, мене не любили. І особливо один. Мій антипод, моя протилежність. Сашко Д. Завжди брудний, голодний, батьки п'ють, у щоденнику — одні двійки. А він для мене був незалежним авторитетом. І якщо він приймав мене в гру, значить визнавали й інші. Ми часто думали, чому діти, яких виховуємо, на кожному кроці втовкмачуємо в їх голови життєві істини, виростають хуліганями, п'яницями, злодіями. Я не знаю, який тепер Сашко, бо, закінчивши три класи, перейшла в іншу школу. Звідтоді не бачила його, нічого не чула про нього. Дай бог, щоб виріс він хорошою людиною. Але якщо сталося інакше, то у цьому є крапелька й моєї невідомої вини, і в першу чергу вини нашої вчительки Віри Іванівни.

Віра Іванівна, повна круглої молодіці з русими кучерявим волоссям, яке збирала заду в тулий жмут, з відкритим приємним обличчям, його псувала хіба що величезна бородавка біля носа, була доброю людиною. Вчила нас і читати й писати, й математику, й співати, і мелюзанню. Але було в ній щось таке, що дозволяло нам бути підлабузниками,

донощиками. Звичайно, Віра Іванівна пояснювала нам, що так робити негарно. Та коли надходило 8-е Березня або її день народження, діти приносили заздалегідь наготовлені мамі подарунки. Вона казала: «Для чого це? От коли заробиш сам на твоїх ділах, тоді я й візьму», але, ніби здаючись на вмовляння, подарунки все-таки брала...

Багато хто з мам моїх однокласників дружили з нею. Вважали, мабуть, що різні послуги та подарунки гарантуватимуть гарне ставлення до їх чад. Дехто просив не виводити їх дітей на уроки праці, що весною проводилися на подвір'ї. І Віра Іванівна замість того, щоб тактовно пояснити, що такі уроки тільки зміцнюють дитячий організм, залишала у класі. Вчителька добре розуміла, що чинить неправильно, тож не любила тих дітей. Дорікала при всьому класові за «прогули» уроків праці.

У нашому невеликому містечку раз у рік святкують «гробки». Це день пам'яті померлих. Люди йдуть на кладовище, роздають там цукерки, печиво, крашанки дітям, старим, обідають прямо на могилах. Почувши від мам, що будуть «гробки» і треба відвідати діда та бабу, мені страшенно захотілося піти з мамою і побачити на свої очі, що ж це воно таке — «гробки». Свято припадало на будній день, і треба було йти до школи. Тож мама попросила Віру Іванівну, щоб вона відпустила мене з уроків.

На кладовищі було багато людей. Бігали діти, до оградок притулюлись кілька старців. Покрутившись трохи у натовпі та поклавши цукерки на могили діда й баби, ми з мамою

вже збиралися йти додому. І раптом я побачила Сашку. Він збирав із могилок, поминальні «гостинці». У руках торба — вже майже повна. Сашко теж помітив мене. І в його погляді разом із соромом промайнула втіха. Я знала чому. Ми ж разом пропустили школу, тож лаятимуть не тільки його, а й мене, цю чистеньку ненависну відмінницю. Другого дня

Сашко прийшов до школи із виглядом переможця. На першому ж уроці Віра Іванівна суворо запитала: «Ти чому не був учора в школі?». Щось збрехавши і одержавши чергову порцію «моралі», Сашко чекав, що ось зараз те ж саме запитують і мене. Але... урок продовжувався. Як же люто подивився він на мене й на вчительку. Він не плакав, але став ненавидіти мене ще більше, ще більше бешкетувати. Сашко ж не знав, що мене відпустили. Але ж хіба не знала, не розуміла Віра Іванівна, що ці «гробки» чи не єдиний день у році, коли Сашко може поласувати цукерками? Чи хотіла, щоб він принизився і признався у цьому класові? Але він не втратив своєї гідності і всі ми це відчували. В ту мить неслухняний Сашко був для нас набагато більшим авторитетом, ніж перша вчителька.

Єдиний раз я пам'ятаю, коли всі ми повірили її щирості, притихли, перейнялися її почуттями. Ранок тоді був весняний, дуже сонячний, якийсь аж дзвінкий. Віра Іванівна заїзнила, прийшла заплакана, у чорній хустині. У неї померла мама. І цілий урок вона розповідала нам, яка то дорога людина — мама.

С. ОРЕЛ.

ДЕ НОВА ФОРМА?

Минуло 1 вересня. Діти пішли до школи. За літо було багато розмов про шкільну форму. Чому ж газета залишилася осторонь цієї проблеми? Адже зі мною згодиться більшість школярів, вчителів, батьків, що якість сьогоденної шкільної форми далеко не на вищому рівні. Не погано було б зробити літню і зимову модель, враховуючи особливості клімату регіонів. А ще краще — обговорити нові моделі в школах. Хочеться, щоб вони були сучаснішими, елегантнішими, зручнішими.

Лілія,
СШ № 5.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Думавмо, тема, піднята нашою юною читачкою, здається цікавою для учнів, батьків, вчителів. Запрошуємо також до розмови модельєрів, працівників управління народної освіти.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

23 вересня 1989 р.

ІНІЦІАТИВА

Штаб ЦК ВЛКСМ та його структурні підрозділи беруть участь в реалізації програм «Житло», «Шляхи», «Газ», «Кадри», використовуючи при цьому власні сили, а також тимчасові колективи.

Нині Штаб починає формувати програму діяльності на 1990 рік. В зв'язку з цим Штаб інформує про види робіт та послуг.

Штаб забезпечує:

— передпроектні дослідження (інженерні вишукування, топографію, геологію, розробку генпланів), проектування виробничих та культурно-побутових об'єктів, житла, суспільних будов, шляхів, газових мереж, інженерних комунікацій;

— будівництво виробничих, службових приміщень, житла, об'єктів соціально-культурного будівництва;

— роботи по землевпорядженню, впровадженню

наукових систем землеробства, прогресивних заходів планування, обліку, автоматизації робочих місць «Бухгалтер», «Агроном», «Зооінженер» тощо;

— комп'ютеризацію дошкільних, шкільних та інших учбових закладів у сільській місцевості, телефонізацію різних об'єктів;

— художньо-дизайнерське оформлення сільських населених пунктів, виробничих зон, житла, піонерських таборів;

— торгівельне, культурно-побутове та медичне обслуговування.

Замовлення на виконання вищезгаданих робіт можна надсилати до 1 грудня 1989 року на адресу: 119862, м. Москва, ул. Льва Толстого, 5/1. Телефони: 246-31-08 та 246-33-06.

ДОСВІД

В ході акції «Вибіримо село для житла» з 1986 року

на адреси відстаючих господарств надійшло близько 300 тисяч листів від добровольців. Це дозволило влаштувати до колгоспів та радгоспів 40 тисяч чоловік.

В розвитку акції Штабом ЦК ВЛКСМ створено АСК «Пошук», який виступає посередником у підшукуванні вакансій на селі, допомагає господарствам у комплектуванні трудових робітничих колективів.

Для цього на базі ВЦ НПО АСК «Москва» створені автоматизовані банки даних:

— про резерв вільних місць та вакансій в господарствах АПК;

— про окремих громадян, сім'ї, групи, які бажають працювати у сільській місцевості.

За період роботи «Пошук» до ЕОМ введено 1760 вакансій 105 господарств Нечорноземної зони РРФСР, 659 анкет громадян, бажаючих переїхати до села.

Якщо вам потрібні кадри — пишіть на адресу:

ЕКСПРЕС-ІНФОРМАЦІЯ

ШТАБУ ЦК ВЛКСМ

ВСЕСОЮЗНОЇ

УДАРНОЇ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ

БУДОВИ

«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА

ПЕРЕБУДОВА СЕЛА

НЕЧОРНОЗЕМНОЇ ЗОНИ РРФСР»

119862, г. Москва, ул. Льва Толстого, 5/1.

НОВИНИ ШТАБУ

ЕМЛ імені Чаянова відзначила свою річницю. За рік роботи силами колективу лабораторії освоєно 1,5 млн. карбованців, збудовано 6 км доріг з твердим покриттям, розроблено 5 видів технологічного обладнання для селян.

Нині лабораторія створює мережу трудових селянських господарств в Острівському та Питаловському районах Псковської області.

Адреса лабораторії: г. Псков, ул. Фабрициуса, 3. Телефон: 3-84-97.

В чотирьох областях Російського Нечорнозем'я відбувається футбольний турнір, який організував Штаб ЦК ВЛКСМ разом з Управлінням футболу та хокею Держкомспорту РРФСР. Організатори турніру вигодили для учасників цікаві сувеніри: м'ячі з автографами членів збірної команди РСРС та ветеранів футболу, пам'ятні мажорів рушники, вимпели, а також плакат-календарі з зображенням команд-учасниць. Переможець турніру візьме участь у першості РРФСР 1990 року серед колективів фізичної культури.

Проект МЖК в селищі Луговому Сергачського району Горьківської області

розроблений творчим колективом «АСЕК», удостоєний Диплому Всесоюзного Бієнале «Інтерарх-89» за цікаве комплексне вирішення житлової й виробничої зони населеного пункту.

Колектив приймає замовлення на концептуальне й робоче проектування житлових комплексів, суспільних центрів, генпланів та окремих об'єктів.

КОМЕРЦІЙНІ НОВИНИ

Молодіжний науково-виробничий комерційний центр «Зміна» придбає два важких автомобіля марки ЗІЛ-130. Адреса МНВКУ «Зміна»: 119862, г. Москва, ул. Льва Толстого, 5/1.

ЭСТРАДА '89
МАСТЕРА СОВЕТСКОЙ ЭСТРАДЫ

ВЕСКЕ, ПЕТРОСЯН ТА ІНШІ...

24 ВЕРЕСНЯ НА СТАДІОНІ СПОРТКЛУБУ «ЗІРКА» відбудуться театралізовані концерти, присвячені Дню міста, за участю майстрів мистецтва та художніх колективів країни.

Гостями нашого свята будуть:

народний артист РРФСР, соліст Державного Академічного театру Союзу РСР Олександр ВОРОШИЛО,

заслужена артистка РСРС Анна ВЕСКЕ, заслужений артист РРФСР Євген ПЕТРОСЯН, композитор, виконавець Євген МАРТИНОВ, артист естради, театру і кіно Ян АРЛОЗОРОВ, ГРУПИ:

«КРАСНЫЙ РАССВЕТ», «ЗОДЧИЕ», «МАСКИ», «НЕМО».

Початок концертів о 16 і 19.30. Квитки продаються в касі філармонії.

Приймаються заявки на колективне відвідування концертів.

Радянський дитячий фонд імені В. І. Леніна
Творчий центр «РЕЗОНАНС»
27—28 ВЕРЕСНЯ на Кіровоградському стадіоні «ЗІРКА»

БЛАГОДІЙНІ КОНЦЕРТИ

Соліст
Юрій ШАТУНОВ,
група

«ЛАСКОВИЙ МАЙ»

в музичній програмі «БІЛІ ТРОЯНДИ»,
Початок концертів о 19 годині.
Концерти відбудуться у буд-яку по-
году.

Квитки продаються у касі філармонії та уповноваженими на підприємствах і навчальних закладах із 25 вересня.

Приймаються заявки на колективне відвідування.

ТВОРЧИЙ ЦЕНТР «РЕЗОНАНС».

Довідки по телефону: 4-12-09.

3 25 вересня
по 1 жовтня

понеділок

25 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Мультифільм «Ян верблюджато і віслючок до школи ходили». «Пес і кіт». 9.05 — «Прямий зв'язок». Короткометражний художній телефільм. 9.55 — Футбольний огляд. 10.25 — Прем'єра документального телефільму «Рота імені Шевченка». 10.55 — «Миттєвості». Фільм-балет. 11.15 — Дім для мадонни. 15.35 — «Тільки голос». Фільм-концерт. 16.05 — Прем'єра документального телефільму «Орендарі». 16.35 — Мама, тато і я. 17.05 — Прем'єра мультифільму «Піснотворіння». 17.15 — У що я вірю. Теленовіс. 17.45 — Дитяча година. З уроком французької мови. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Мультифільм. 19.10 — Прем'єра художнього телефільму «Ціна». За п'єсою А. Міллера. 21.00 — «Час». 21.40 — За оперативними зведеннями. МВС СРСР повідомляє. 21.50 — Пісня-89. 22.55 — Сьогодні у світі. 23.10 — Д. Шостаківич. Концерт № 1 для скрипки з оркестром. 23.55 — «Ніхто не хотів умирати». Художній фільм. 1.36 — Новини. 1.41 — Телевізійне знайомство. Євген Євстигнеєв.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Сім нот». Випуск 1-й. 17.10 — «Господарем на землі». 17.40 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — Телефільм «Ось так і живу». 18.30 — «Населенню про цивільну оборону». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Час рішення — час дій». Економічний суверенітет республіки. 20.15 — Все про кіно. Підсумки кіновітторні. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній телефільм «Велика перерва». 1 серія. 22.45 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.20 — Навчальна програма. «Природу на допомогу природі». Науково-попу-

ФУТБОЛ

«КРЕМІНЬ» —
«ЗІРКА» — 0:0.

лярний фільм. 8.35, 9.35 — Історія. 9 кл. Якобінська диктатура. 9.05 — Італійська мова. 10.05 — Мама, тато і я. 10.35, 11.40 — Астрономія. 11 кл. Практичне застосування астрономії. 11.05 — Новини. 12.10 — «Сусіди полюбити зумій». Документальний телефільм про міжнародні відносини. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — Служу Радянському Союзу! 18.10 — Бокс. Чемпіонат світу. 19.00 — На сесії Верховної Ради СРСР. У перерві — Вечірня казка. У резерві — 21.00 — «Час»; За оперативними зведеннями МВС; Фільм студії союзних республік. «На перевалі». Вперше. Ранкова пошта (повтор); Новини.

вівторок

26 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Мелодії Кодр. Грас оркестр народної музики «Чобенаш». 9.00 — Веселі старті. 9.45 — Мультифільм. 9.55 — «Ціна». Художній телефільм. 11.45 — Дитяча година. З уроком французької мови. 12.45 — Все, що на серці у мене. 15.35 — «...І час збирати камені». Фільм-концерт. 16.25 — Документальні фільми телестудії країни. «На допомогу майстру». «Право на перемогу». 17.05 — Імпульс. 17.50 — Екологія без кордонів. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Додаток до програми «...До шістнадцяти і старші». 19.45 — Мультифільм для дорослих. «Скрипка». «Отель». 20.00 — Літературно-художній відеоналіз. Частина 1. 21.00 — «Час». 21.40 — Актуальне інтерв'ю. 21.50 — Літературно-художній відеоналіз. Частина 2. 23.05 — Сьогодні у світі. 23.20 — Літературно-художній відеоналіз. Частина 3. 0.40 — «Дивні люди». Художній фільм. 2.17 — Новини. 2.22 — Спортивна програма. 2.52 — «Балада про кохання». Кіноконцерт.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Все про кіно. Підсумки кіновітторні. 9.50 — Програма «Братство». 10.35 — Шкільний екран. 11 кл. Історія визволення України від німецько-фашистських загарбників. 11.05 — Доброго вам здоров'я. 11.35 — Новини. 11.45 — Художній фільм «Велика перерва». 1 серія. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселка». 17.10 — «Народовладдя». Обговорення проєкту Закону УРСР про вибори народних депутатів. 17.40 — Телефільм «Новиков, якому таланило». 18.00 — Другий всесоюзний фестиваль телепрограм, присвячений 45-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні. «Відкритий урок». 18.30 — «Агропром: проблеми, пошуки». Резерви кормового поля. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Правда і Україна». Зустріч з журналістами газети «Правда». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Телеклуб «Діалог». Обговорення проєкту Закону УРСР про мови в Українській РСР. 22.10 — На замовлення глядачів. Художній фільм «Велика перерва». 2 серія. 23.20 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Тясмниця птаха сірін». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Етика і психологія сімейного життя. 10 кл. Особистість. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40

— Історія. 7 кл. Середньовічне село. 11.05 — Новини. 12.10 — Прем'єра документального фільму про нові методи в стоматології. 12.30 — Ритмічна гімнастика. 13.00 — Новини. 13.10 — «Ризик — благородна справа». Художній фільм з субтитрами. 17.00 — Новини. 17.10 — Бокс. Чемпіонат світу. 1/4 фіналу. 19.00 — На сесії Верховної Ради СРСР. У перерві — Вечірня казка. У резерві — Ритмічна гімнастика; Телестудії міст РРФСР. Хочу бути господарем; Вечірня казка; Концерт з творів Дж. Гершвіна; «Час»; Бокс. Чемпіонат світу. 1/4 фіналу, або Художній фільм «Пані Марія». Вперше; Новини.

середа

27 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Додаток до програми «...До шістнадцяти і старші». 9.20 — Мультифільм «По шукчому велінню». «Підземний перехід». 9.55 — VIII Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». (Йеменська Арабська Республіка). 10.30 — Клуб мандрівників. 11.30 — Співає Х. Ішболді. 11.50 — М. Островський. «Ян гартувалася сталь». 12.35 — «Весна наших надій». Науково-популярний фільм. 15.30 — Музична скарбниця. В. А. Моцарт. Соната для флейти і фортепіано. 16.10 — «Надії світло». Документальний телефільм. 16.40 — Здрастуй, музику! Концерт фольклорного хореографічного ансамблю «Ніно». 17.25 — До Всесвітнього дня туризму. Прем'єра документального телефільму «Золоте кільце Росії». 17.40 — Дитяча година. З уроком англійської мови. 18.40 — Сьогодні у світі. 18.55 — Футбол. Європейські кубки. 21.00 — «Час». 21.40 — Спортивна програма. Футбол. Європейські кубки. Бокс. Чемпіонат світу. У перерві — Сьогодні у світі. 0.00 — «Раба кохання». Художній фільм. 1.31 — Новини. 1.36 — Телевізійне знайомство. Ілля Глазунов. 3.06 — Пісня-89.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Художній фільм «Велика перерва». 2 серія. 10.25 — Народні мелодії. 10.35 — Шкільний екран. 11 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. 11.05 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Грають юні музиканти. 17.10 — Танцює «Ятрань». (Кіровоград). 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Наші довідки. (Кіровоград). 18.30 — Актуальна камера. 19.00 — Футбол. Кубок УЄФА. МТК (Будапешт) — «Динамо» (Київ). В перерві — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній телефільм «Велика перерва». 3 серія. 22.45 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Німа музика печер». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Основи інформатики і обчислювальної техніки. 11 кл. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — М. Гольц. «Тарас Бульба». 7 кл. 11.05 — Новини. 12.10 — Грас струнний квартет Спілки композиторів Білоруської РСР. 12.30 — Прем'єра документального фільму «Як ми жили під час війни». 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — Бокс. Чемпіонат світу. 1/4 фіналу. 18.25 — Волейбол. Чемпіонат Європи. Чо-

ловіки. Збірна СРСР — збірна Польщі. 19.00 — На сесії Верховної Ради СРСР. У перерві — 20.00 — Вечірня казка. У резерві — 21.00 — «Час»; Про славу та її миттєвість. Художній фільм. Вперше; Новини.

четвер

28 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Прем'єра документального фільму «Чому батир не співає?». 8.55 — Співають ватрівчани. 9.20 — Мультифільм. 9.55 — Футбол. Європейські кубки. 12.00 — Дитяча година. З уроком англійської мови. 13.00 — Спортивна програма. Футбол. Європейські кубки. Бокс. Чемпіонат світу. 15.00 — Віршів улюблених. 15.35 — Виступають оркестри народних інструментів м. Москви. 16.00 — Документальні телефільми. 16.50 — Про що співають діти Землі. «Золоті ворота». 17.40 — Мультифільм. 18.15 — Влада — Радам. Місцеві Ради і регіональний госпрозрахунок. 18.35 — Сьогодні у світі. 19.00 — «До шістнадцяти і старші. 19.45 — «Синій конверт». За листами програми «Коли співають солдати». 21.00 — «Час». 21.40 — Актуальне інтерв'ю. 21.50 — Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Дзеркало для героя». 1 і 2 серії. 0.05 — Сьогодні у світі. 0.35 — «Назна, розказана вночі». Художній фільм. 1.39 — Новини. 1.44 — «Музей-садба Архангельське». Документальний фільм. 2.29 — Музичний додаток до програми «Чортове колесо». 3.19 — Новини.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Художній телефільм «Велика перерва». 3 серія. 10.20 — М. Кропивницький. «Пошилися в дурні». Вистава. (Кіровоград). 16.30 — Новини. 16.40 — Твори А. Бердєя. 17.05 — Телефільм «Голоси». 17.15 — Другий всесоюзний фестиваль телепрограм, присвячений 45-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні. «А на них ще чекала Європа». 17.55 — Телеафіша. 18.00 — «У неділю вранці». Повтор від 3 вересня. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Перлини душі народної. 20.20 — До 50-річчя зв'язання Західної України з Українською РСР у складі СРСР. «Село оновленого краю». 20.50 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Молодіжна студія «Гарт». 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Клас». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.45 — Природознавство. 5 кл. Наша планета — Земля. 8.55 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.25 — «Морський інженер Борис Малинін». Науково-популярний фільм. 10.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Фізика. 8 кл. Теплопередача в природі і техніці. 11.05 — Новини. 12.10 — Прем'єра документального телефільму «Запрошуємо на роботу». 12.30 — «Кілоуни». Фільм-концерт. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — Бокс. Чемпіонат світу. Піфінал. 18.30 — Волейбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Збірна Румунії — збірна СРСР. 19.00 — На сесії Верховної Ради СРСР. У перерві — 20.00 — Вечірня казка. У резерві —

Держтелерадіо Татарської АРСР; Держтелерадіо Чиряльської АРСР; Держтелерадіо Чалмичської АРСР; «Час»; Бокс. Чемпіонат світу. Піфінал, або «Душа і пісня твоє». Фільм-концерт про творчість Н. Обухової; Новини.

п'ятниця

29 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Інститут людини. 9.35 — Мультифільм. 9.55 — «Дзеркало для героя». Художній фільм. 1 і 2 серії. 12.10 — «До шістнадцяти і старші. 15.35 — «Дах над головою». Документальний телефільм про сільського винахідника Н. Жалибіна. 16.25 — Дітям про звірят. 16.55 — Концерт Державного ансамблю пісні і танцю Кому АРСР «Асья Ниа». 17.35 — Фільм — дітям. «Для тебе, Анко». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Що вирішив пленум ВЦРПС. 19.30 — Кінопанорама. 21.00 — «Час». 21.40 — Це було... було... 22.00 — Погляд. 0.50 — «Садівники». Художній фільм. 2.26 — Новини. 2.31 — Пісні Ю. Візбора. 3.46 — «Азов». Документальний телефільм.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — В. Бутромасєв. «Пристрасті за Овідієм». Вистава. 11.15 — А. Камо. «Вовство в забутому готелі». (Кіровоград). 16.30 — Новини. 16.40 — На допомогу школі. Музика. Творчість К. Стеценка. 17.10 — Документальний фільм «Казенна дорога». 17.30 — Господарем на землі. (Кіровоград). 18.00 — «Садова-88». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Спадщина». В українському фонді культури. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній телефільм «Велика перерва». 4 серія. 22.45 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15, 11.15 — Навчальна програма. «Це дивне куріосі». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Історія. 5 кл. Москва — столиця Російської держави. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Література. 6 кл. Життя байки. 11.05 — Новини. 12.10 — «Ми і я». Документальний фільм про проблеми комунікабельності сучасної міської людини. 12.30 — Ритмічна гімнастика. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — Незабутні музичні вечори. Л. Бетховен. Симфонія № 7 ля мажор у вишгородній оркестру «Гевандхауз». 17.50 — До дня пропагандиста. Від монолога до діалога. 18.20 — Бокс. Чемпіонат світу. Піфінал. 19.05 — Телеміст Москва — Копенгаген. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — На сесії Верховної Ради СРСР. У перерві — 21.00 — «Час»; «Остання зустріч». Художній телефільм. Прем'єра; Новини.

субота

30 ВЕРЕСНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — До-

машня академія. 9.00 — Прем'єра документального телефільму «Широкі яки». 9.20 — Пори року. Вересень. 10.30 — «Монрепо». Документальний телефільм. 10.40 — Святий Трійця. 11.00 — Батьківський день — субота. 12.30 — В країнах соціалізму. 13.00 — Очевидне — неймовірне. 14.00 — П. Гожен. Погляд з минулого. 14.40 — Кіноафіша. 15.40 — Прем'єра документального телефільму «Лабіринт». Про правовий захист оперативів. 16.10 — Прем'єра мультифільму. 15.25 — Фільми режисера В. Жалаквічюса. «Недільний день у пенілі». Вперше. 18.00 — Планета. Міжнародна програма. 19.00 — Бокс. Чемпіонат світу. Піфінал. 21.00 — «Час». 21.40 — Актуальне інтерв'ю. 21.50 — Супутники телебачення. 22.20 — Прем'єра художнього телефільму «Не зійшлися характерами». 23.40 — Новини популярної музики. Програма «А». 1.15 — «Без особливого ризику». Художній фільм. 2.31 — Новини. 2.36 — «Ганна Главарі». Музичний телефільм. 3.41 — «Кіт і клоун». Фільм-концерт.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.10 — Ритмічна гімнастика. 9.40 — Художній телефільм «Велика перерва». 4 серія. 10.45 — Концерт. 11.40 — Доброго вам здоров'я. 12.25 — І. Бабель. «Біндожники та король». Вистава. 13.50 — Новини. 15.00 — Суботні зустрічі. «Милосердя — наша совість». 16.30 — Сатиричний об'єктив. 17.00 — Чемпіонат СРСР з хокею. «Сонік» — «Спартак» (Москва). В перервах — Телепрестайм та «Снарби музеїв України». «Емалі Ярослав Музики». 19.15 — Актуальна камера. 19.45 — «Сонячний кларнет». 20.50 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Заключний концерт 1-го республіканського фестивалю сучасної української пісні та популярної музики «Червона рута». В перерві — 22.40 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Сільська година. 9.15 — Маленький концерт. 9.30 — «Воєнно-польовий роман». Художній фільм з субтитрами. 11.00 — Новини. 11.10 — «Загада Н. Ф. І.». Художній телефільм за участю І. Андронікова. 12.10 — Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Барометр перебудови». 12.45 — Спорт для всіх. 13.00 — Новини. 13.10 — «Шляхи-дороги Тараса». Передача 4. «Тепер я на волі...». 14.10 — З фондів ЦТ. «Твій син, земле». Телефільм. 1 і 2 серії. 16.25 — «Шлях у море». 17.00 — МВС СРСР повідомляє. 17.10 — Телевізійний музичний абонемент. На благодій

За матеріалами «Голосъ юга», однієї з кількох десятків елісаветградських газет початку ХХ століття (з фондів Кіровоградського держархіву).

ГОЛОСЪ ЮГА

ПИСЬМО В РЕДАКЦИЮ

Милостивый государь редакторъ. Прошу васъ дать место въ вашей у. газете описанию следующего фанга: 2 дня тому назад я зашелъ в почтово-телеграфную контору и купивъ открытое письмо выждалъ пока освободилась одна из предоставленныхъ въ пользование публики ручекъ и нацарапал кое-какъ изломаннымъ перомъ несколько словъ. Такъ какъ на всехъ 3-хъ столахъ не оказалось промокательной бумаги и подошелъ къ столу у которого сидитъ старикъ стряпчий и хотелъ здесь промоннуть письмо, полагая что и этотъ столъ предоставленъ въ пользование публики, но сидевший здесь старикъ очевидно «собственникъ» возмущившись моимъ прикосновениемъ къ «частной собственности», гневно

схватилъ мое письмо и изорвалъ. Я было бросился по совету некоторыхъ изъ публики съ жалобой, но «блжательный порядокъ» преградилъ мне путь, заявивъ что не можетъ допустить беспокойства начальника «таинными пустяками» (хороши пустяки когда другихъ 3 коп. нетъ). Ужъ подлинно — «и быть и планать не дають». Простите господина редакторъ, что я васъ беспокою такими пустяками, но не имея возможности законнымъ путемъ я хотъ черезъ посредство вашей уважаемой газеты хотъ обратить внимание г-на начальника почтово-телеграфной конторы на этотъ фангъ и надеюсь что он защититъ бедную публику отъ произвола «стряпчихъ».

А. Р.Б.

БЛАГОДАРНОСТЬ

Считаю долгомъ засвидетельствовать письменно свою признательность садовнику М. Гурко, за то, что последний с полнымъ знаніемъ гартикультурного дела распланировалъ засадила и вообще устроилъ садъ мой, находящийся при пивоваренномъ заводе. Очень жаль будетъ если столь хороший ученый, опытный садовникъ, принужденъ будетъ оставить Елисаветградъ по недостаточности заработка.

Г. ЛАЙЕРЪ.

Новость!

НЕ ПАДАЙТЕ ДУХОМЪ!

Если Вы, испробовавъ все средства, потеряли надежду на выздоровление, то не отчаивайтесь и вспомните что къ услугамъ человека имеется сила природы — электричество. Она обновляетъ расслабленный организмъ наполняя его жизненной силой. Эту благодатную силу вы можете черпать въ очень удобной форме употребляя ЭЛЕКТРО-ПОЯСЪ, который наполняя нервы постоянными слабыми токами делаетъ вновь счастливымъ и возвращаетъ семью благополучие. Тысячамъ больныхъ во всехъ странахъ міра наш аппаратъ далъ спасеніе. Не следуетъ смешивать наш аппаратъ с америк. и французск. подделками.

В. МУЗАЛЬ.

ГИПНОТИЗМ. ЛИЧНЫЙ МАГНЕТИЗМ

Умеете ли Вы гипнотизировать? Въ состояни ли Вы производить на другихъ то удивительное влияние которое известно науке подъ названіемъ личного магнетизма.

Скорее просите выслать Вамъ интересную брошюру «Сила внутри насъ». В этой книгѣ затронуты животрепещущіе вопросы о влиянии духа на жизнь и здоровье человека а также о влиянии на прочіе его дела.

Ученые выясняютъ следующие вопросы о примененіе духовной силы или духовного магнетизма въ деле достиженія верной дружбы и блестящихъ успехов въ жизни. Преодоленіе неблагоприятныхъ обстоятельствъ, влияние на людей при помощи гипнотизма сохраненіе здоровья, преодоленіе страха, скорби, задушенности и всякой другой лихорадки, развитіе сильного магнетического и всепокоряющаго индивидуализма.

Эта книга — лучший путеводитель на жизненномъ поприще для всехъ техъ которые въ оккультизме ищутъ

действительной и сильной поддержки. Тысячи лицъ восхищены этимъ великимъ трудомъ и благодарственные ихъ отзывы получаютъ ежедневно. Не жалеете ли Вы воспользоваться этимъ редкимъ предложениемъ? Мы вышлемъ книгу даромъ, кабы водить всеобщий интересъ къ новейшей психологической литературѣ.

Сообщите свой адресъ и пришлите одну семикопеечную марку на почтовые расходы.

Требуйте эту книгу только въ томъ случаѣ если Вы действительно интересуетесь этими важными вопросами.

ИТАЛЬЯНСКИЙ ЦИРК

Ф. К. Феррони.

на Большой площади

Будутъ исполнены новые номера. Нельзя верить — надо убедиться что это такое! Лучшего ничего, какъ сегодня не будетъ, а потому спешите убедиться! Это не реклама, а правда!! Только одинъ раз! Повторений не будетъ. Подробности читайте в афишах!!

Небывалый случай!

Новость. Кабинетные, бронзовые часы

„ЛУНА“

Верность хода 6 летъ. Цена 1-го сорта 2.20 вместо 15 р.

ЗАВОДЪ ЗЕМЛЕДЕЛЬЧЕСКИХЪ МАШИНЪ

Р. и Т. ЭЛЬВОРТИ

г. Елисаветградъ (Херс. губ.) собственнаго производства. Разбросные сѣлки

рядовые сѣлки «Россія» Описание сѣлокъ и прейс-курантовъ выдается бесплатно.

МРАМОРНЫХЪ ДЕЛЪ МАСТЕРЪ

Леонардъ МЕНЦИОНЕ

из Одессы открылъ мастерскую в Елисаветградѣ. Принимаетъ заказы на мраморные работы, фонтаны, ванны, монументы по одесскимъ ценамъ.

МУЖСКОЕ БЕЗСИЛІЕ

вызванное именно потрясающими последствиями тайныхъ грѣховъ юности и разврата, устранить верно и надолго, указываетъ единственная книга.

«САМОСОХРАНЕНІЕ»

Д-ра Ретау

Тысячи людей нашли в ней объясненіе своихъ болезней и возстановили свои мужественныя силы посредствомъ указаннаго в книгѣ способа леченія. Русское изданіе цена 1 р. Немецкое изданіе цена 2 р.

Г.г. Курящие; охраняйте свое здоровье! Мундштукъ-аппаратъ «АМИНЕКТЪ»

признанъ врачами какъ самый действительный очиститель табака от никотина. Дымъ безвреденъ и приятенъ даже отъ самого дешевого табака.

Цена 1 р. 50 коп.

Дурная мать. (взята из действительной жизни). Странная дуэль (со многими жертвами). Кошмаръ колбасника (большая картина полна страстного комизма). Отравительница — (потрясающая семейная драма). Новая магия (въ красках). В нашемъ бюскопе картины выходятъ чисто, ясно, натурально, отчетливо светло спокойно и без миганія.

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградскаго областного комитета ЛКСМ України.

На украинскомъ языкѣ.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефоны: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя і економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолaboratorії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Редактор

Ю. СЕРДЮЧЕНКО.